

UNIVERSITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

BAKALÁŘSKÉ KOMBINOVANÉ STUDIUM

2011-2014

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Adéla Horáková

Nizozemsko a Evropská unie

Praha 2014

Doc. PhDr. JUDr. Jakub Rákosník, Ph.D.

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR COMBINED (PART TIME) STUDIES

2011-2014

BACHELOR THESIS

Adéla Horáková

The Netherlands and the European Union

Prague 2014

Doc. PhDr. JUDr. Jakub Rákosník, PhD.

Prohlášení

Prohlazuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Všechnou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezentováním a zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 14. března 2014

Adéla Horáková

Poděkování

Ráda bych poděkovala Doc. PhDr. JUDr. Jakubovi Rákosníkovi, PhD. za cenné připomínky a komentáře při vedení mé bakalářské práce a také za jeho vzácný čas, který mi věnoval.

Anotace

Bakalá ská práce se zabývá historií evropské integrace a rolí Nizozemska v ní. Vzhledem k omezenému rozsahu práce jsou p edstaveny pouze ty momenty integra ního procesu, na jejich0 utvá ení m lo Nizozemsko nejv tší vliv a které tak zanechaly v d jinách evropského sjednocování nesmazatelnou stopu. Práce se také sna0í p edstavit Nizozemsko jako aktivního l ena evropské integra ní politiky.

Klí ová slova

Nizozemsko, evropská integrace, rozzi ování Evropské unie, Benelux, Evropské spole enství uhlí a oceli, Evropská spole enství, Evropská unie, d jiny evropské integrace

Annotation

This bachelor thesis focuses on the history of the European integration underlining the role of the Netherlands in it. Due to the limited extent of this bachelor thesis, it introduces mainly those moments of the European integration process, having been significantly marked or shaped by the Netherlands, which have left unerasable traces in the history of the European Union. The work also aims to show the Netherlands as an active member of the European integration process.

Key words

Netherlands, European integration, Enlargement of the European Union, Benelux, European Coal and Steel Community, European Communities, European Union, History of European integration

OBSAH

ÚVOD	8
1 EVROPSKÝ INTEGRACNÍ PROCES PŮL STOLETÍM 1950	10
1.1 Benelux	10
1.2 Založení Západní unie, Rady Evropy a Organizace pro evropskou hospodářskou spolupráci	12
2 EVROPSKÁ INTEGRACE V 50. LETECH 20. STOLETÍ	15
2.1 Schumanův plán a vznik Evropského společenství uhlí a oceli	15
2.2 Plevenův plán a Evropské obranné společenství	17
2.3 Beyenova myšlenka společného trhu a Memorandum Beneluxu	19
3 OD ŘÍMSKÝCH SMLUV PO JEDNOTNÝ EVROPSKÝ AKT	22
3.1 Římské smlouvy a následná krize ve společenství	22
3.2 Mansholtův vliv na společnou zemědělskou politiku	26
3.3 První přímé volby do Evropského parlamentu	29
3.4 Jednotný evropský akt	30
4 EVROPSKÁ INTEGRACE PO MAASTRICHTU	32
4.1 Smlouva o vzniku Evropské unie a proces jejího utváření	32
4.2 Hospodářská a měnová unie a zavedení eura	35
4.3 Nizozemsko jako strážce závazků : Pakt stability a Santerova Komise	38
4.4 Evropská ústava	40
5 NIZOZEMSKÝ POHLED NA ROZŠÍŘOVÁNÍ SPOLEČENSTVÍ	42
5.1 První rozšíření	42
5.2 Jižní rozšíření a rozšíření související s pádem berlínské zdi	44
5.3 Východní rozšíření	46
5.4 Kandidátské země	47
ZÁVĚR	51
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	54
Seznam použitých českých zdrojů	54
Seznam použitých zahraničních zdrojů	56
Seznam použitých internetových zdrojů	57
SEZNAM ZKRATEK	64
BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE	65

ÚVOD

Po druhé světové válce se v Evropě začala realizovat myšlenka evropského sjednocení. U počátků jednoho z nejdůležitějších integračních uskupení bylo zestát, jedním z nich bylo Nizozemsko. Tato bakalářská práce pojednává právě o postavení Nizozemska v evropském integračním procesu. Jsou zde popisovány pro Nizozemsko nejdůležitější okamžiky evropského sjednocení a tená se také může seznámit s nizozemským názorem na něj. Práce začíná popisem událostí po druhé světové válce a snaží se reflektovat významné momenty a dopady současnosti.

Téma své bakalářské práce jsem si vybrala z důvodu nedostatku reflexivní nizozemské úlohy v procesu evropské integrace v české literatuře. Díky své znalosti nizozemského jazyka tak mohu být onému českému tená i představit materiály, jež by pro nás byly kvůli jazykové bariéře nedostupné. Ke zpracování své práce jsem použila komparační a interpretativní metodu.

Nizozemsko se do podvědomí evropských občanů dostalo jako vzorový stát evropské integrace, a to díky tomu, že je považováno za jeden z nejvíce proevropských států v Evropské unii. Cílem této práce bude odpovědět na to, jakou sehrálo Nizozemsko roli v počátečním integračním procesu? Zda se nizozemští představitelé aktivně podíleli na formování podoby společenství? Jak se zachovali při zlomových momentech? A jaké názory Nizozemsko má na důležitější události evropského integračního procesu?

Práce je rozdělena do pěti kapitol. První kapitola pojednává o počátečním období po druhé světové válce, kdy bylo založeno mnoho evropských integračních seskupení a kdy také vzniklo prostředí pro vznik myšlenky sjednocené Evropy. Kapitola detailně popisuje vznik Beneluxu, společenství Belgie, Nizozemska a Lucemburska, jenž je často nazýván předobrazem Evropské unie. Sami obyvatelé zemí Beneluxu tvrdí, že neexistuje vztah unijní projekt, jenž by nebyl v Beneluxu již testován. Druhá kapitola se věnuje Evropskému společenství uhlí a oceli, od doby jeho založení až po jeho sloučení s dalšími integračními uskupeními v rámci smlouvách. Popisuje také pokusy o integraci v dalších oblastech a především se snaží vyzdvihnout význam Johana Willema Beyena, jenž přišel s myšlenkou společného trhu. Třetí kapitola popisuje nejdélejší období, a to od podpisu římských smluv až po přijetí Jednotného evropského aktu. Kapitola reflektuje nejdůležitější události tohoto období, kdy společenství prožilo jednou z nejvážnějších krizí ve své historii kvůli politice francouzského prezidenta Charlese de Gaulla. Musela se potýkat s rozporovými problémy kvůli

země dle politiky, o jejich reformu márně usiloval Sicco Mansholt. A také popisuje dlouhý boj za přímé volby do Evropského parlamentu a jejich první uskutečnění. V neposlední řadě se vnuje přijetí Jednotného evropského aktu, jenž byl předzvěstí velké revize zakládajících smluv provedené v Maastrichtu. Čtvrtá kapitola začíná popisem událostí spojených s přijetím Maastrichtské smlouvy. Výrazná část této podkapitoly je věnována nizozemskému návrhu smlouvy a reakcím na ni. Dále kapitola popisuje vznik Hospodářské a měnové unie a její postupnou realizaci. Reflektuje také nizozemská upozornění na prohřešky proti unijním pravidlům v Santerově Komisi a nedodržení Paktu stability ze strany Francie a Německa. Poslední část této kapitoly se zabývá výsledkem nizozemského referenda spojeného se Smlouvou o Ústavě pro Evropu. Závěrečná kapitola se zaměřuje na přijímání nových členů, a to nejprve do Evropských společenství a později do Evropské unie. Kapitola je ukončena představením kandidátských zemí a nizozemským názorem na jejich případné členství v Evropské unii.

Při vypracovávání tématu jsem použila mnoho zdrojů. A když jsem nevyzla publikace zabývající se touto tematikou, za významné považuji dílo *Evropská unie* od Petra Fialy a Markéty Pitrové a *Dějiny sjednocené Evropy: od antických poátků do současnosti* od Václava Vebera. Z cizojazyčných publikací byla mému tématu nejbližší především *Reis naar het continent: Nederland en de Europese integratie, 1950 tot heden* od Mathieua Segerse. Díky zpřístupnění mnoha nizozemských materiálů o evropské integraci na internetu jsem mohla ve své práci použít záznamy z jednání nizozemských vlád, články z odborných časopisů, diplomové a disertační práce z nizozemských univerzit i zprávy z dobového tisku. Naskenované tiskoviny však představují pouhou část všech vyzlých deníků, což na mou práci mělo vliv, neboť nizozemská společnost zastávala až do poloviny sedmdesátých let tzv. *verzuijing*. Jedná se o rozdělení společnosti dle společensko-názorových směrů do jednotlivých spílí. Každý spílí má vlastní instituce, školy, nemocnice i noviny. Tiskem, jenž byl nejméně ovlivněný a zastával tak všeobecný názor, byly regionální noviny, proto jsem se snažila vyhledávat články právě v nich. Ne vždy to však bylo možné.

1 EVROPSKÝ INTEGRACNÍ PROCES PŘED ROKEM 1950

V různých kade zem se nacházejí osobnosti, které p edezly svou dobu a p edpov d ly chod budoucích událostí. Nizozemsko se m ůe pochlubit t emi výraznými postavami, které mluvily o evropské integraci d íve, ne0 se stala skute ností. První, kdo tak u inil, byl právník z p elomu 17. století Hugo Grotius, který cht l válku zavázat pravidly a zhumanizovat ji.¹ Navrhoval, aby spory mocností ezil v ůdy ten, kdo není na sporu p ímo zainteresován.² Druhou osobností byl nizozemský ōurnalista Nico van Suchtelen, který se zabýval myzlenkou sjednocení Evropy na hospodá ském základu.³ Myzlenku sevropanství%rozvíjí ve svém projevu na pa íské konferenci v roce 1933 poslední z výze zmín né trojice . sv tov známý historik Johan Huizinga.⁴ Nizozemsko po druhé sv tové válce na jejich odkaz navazuje. Nizozemské vlády si uv domovaly, ůe jejich ekonomika je otev ená a zalo ená na intenzivním obchodování, a tak nem ůe bez ekonomické spolupráce konkurovat v t zím stát m.⁵ Proto se Nizozemsko aktivn podílí na evropské integraci, tento fakt dokládá jejich lenství v mnoha evropských integra ních seskupeních. U mnohých z t chto organizací je Nizozemsko zakládajícím lenem. V této kapitole si nastíníme roli Nizozemska v integra ních seskupeních zalo ených p ed Evropským spole enstvím uhlí a oceli.

1.1 Benelux

Benelux je mezivládní spolupráce mezi Belgií, Nizozemskem a Lucemburskem. Název organizace je odvozen od po áte ní slabiky lenských stát . Tyto státy spojuje spole ná historie a kultura, proto ůe se jedná o území historického regionu Nizozemí. Jejich vzájemná spolupráce proto není p ekvapující, není vzak ani tak snadná, jak by

¹ BOER, Pim den. *Stru né d jiny Evropy: idea Evropy a její prom ny*. 1. vyd. [Brno]: Barrister & Principal, 2003. ISBN 80-86598-39-X. Str. 43

² KOVÁ , Martin a Václav HOR I KA. *D jiny evropské integrace I*. 1. vyd. Praha: Triton, 2005. ISBN 80-7254-731-3. Str. 18

³ Tamté0. Str. 23

⁴ BOER, Pim den. *Stru né d jiny Evropy: idea Evropy a její prom ny*. 1. vyd. [Brno]: Barrister & Principal, 2003. ISBN 80-86598-39-X. Str. 89

⁵ M ¥ ÁNKOVÁ, Petra a Markéta ¥ STKOVÁ. *Prosazování národních zájm lenských zemí EU: (Francie, N mecko, Nizozemsko, Belgie, Lucembursko, Itálie)*. Olomouc: Filozofická fakulta Univerzity Palackého ve spolupráci [s] vydavatelstvím Iuridicum Olomoucense, 2011. ISBN 978-80-87382-19-6. Str. 183

se mohlo zdát, protože tyto země také mnoho v cí rozduje, jako například rozdílné zájmy i vzájemné pedsudky.⁶

Po átky Beneluxu nalezneme ji0 v dohod stát sdrúených v Oslu v roce 1930, kde se Belgie, Dánsko, Finsko, Lucembursko, Nizozemsko, Norsko a Švédsko zavázaly, že si mezi sebou nebudou zvyšovat cla bez p edezlé vzájemné konzultace. Dohoda však brzy ztratila na významu, protože severské státy odmítaly sni0ovat bariéry p i vzájemném obchodování.⁷ A koli se dohoda z Osla m že zdát kv li nefunk nosti ned le0itá, není to pravda, jeliko0 díky ní si země Beneluxu uv domily, že jejich spolupráce jim pom že lépe se uplatnit v mezinárodních obchodních vztazích. Druhá sv tová válka o pár let odsunula myšlenky na spolupráci, avšak ji0 v roce 1943 se exilové vlády Belgie, Lucemburska a Nizozemska dohodly na posílení ekonomických vztah . Hlavním cílem této m nové konvence bylo pevné stanovení sm nného kurzu pro nizozemský gulden a belgický frank.⁸ Dalším krokem vzájemné integrace bylo podepsání smlouvy o celní unii, co0 bylo u in no 5. zá í 1944.⁹ Touto smlouvou však jezt celní unie vytvo ena nebyla, protože a koli byly celní poplatky mezi zeměmi Beneluxu postupn zrušeny, stále existovaly netarifní (mimocelní) p ekáky.¹⁰ D vodem se stal povále ný stav v Nizozemsku. P i podpisu smlouvy toti0 m ly země relativn stejné podmínky, ale rychlejší osvobození Belgie a Lucemburska tento stav zm nilo.¹¹ Nizozemsko se stalo chudší zemí, než v dob podpisu bylo. Guvernér belgické národní banky Maurice Frere m l strach, že Nizozemsko nebude schopno plnit finan ní závazky v i Belgii. Jeho obavy nakazily n které leny belgické vlády, kte í za ali pochybovat, zda je Nizozemsko dobrým partnerem pro Benelux.¹² Pár let po válce ji0 panuje pozitivn jí klima, protože vytvo ení celní unie m lo takovou

⁶ MOCEK, Michal. Benelux: společné i rozporné zájmy. *Mezinárodní politika*. 2003, XXVII, . 4. ISSN 0543-7962. Str. 9

⁷ STUCHLÍKOVÁ, Zuzana. Subregionalismus v Evropské unii: p íklad Hospodá ské unie Beneluxu. *Sou asná Evropa a eská republika*. Praha: Centrum evropských studií Vysoké školy ekonomické, 2005, ro . 10, . 2. ISSN 1804-1280. Str. 128

⁸ GROSOIS, Th. De Onderhandelingen van Londen voor een Benelux Douane-unie (1941-1944). POSTMA, Andries et. al. *Benelux in de kijker: 50 jaar samenwerking*. Tiel: Lanno, 1994. ISBN 90-209-2501-6. Blz. 50

⁹ Práv toto datum sebou neslo velkou nad í do budoucna, protože v zá í 1944, byla Belgie a Lucembursko osvobozeno. Situace v Nizozemsku se však radikáln lízí, protože Nizozemsko je osvobozeno až v roce 1945 a posledních 6 m síc války země nejvíce poznamenalo, protože se z ní stalo frontové území. Nizozemci nem í dostatek paliva ani dostatek potravin, tomuto období se v Nizozemsku íká sHladová zima%aPoslední válce ný p l rok si v Nizozemsku vy0ádal více než deset tisíc ob tí. Informace erpány z HORST, Han van der. *D jiny Nizozemska*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005. ISBN 80-7106-487-4. Str. 421-426

¹⁰ GROSOIS, Th. De Onderhandelingen van Londen voor een Benelux Douane-unie (1941-1944). POSTMA, Andries et. al. *Benelux in de kijker: 50 jaar samenwerking*. Tiel: Lanno, 1994. ISBN 90-209-2501-6. Blz. 62

¹¹ ŽELEZNÁ, R oena. *Benelux: skripta pro zkolu MZV*. [Praha]: Ústav pro mezinárodní politiku a ekonomii, [1960]. Str. 14

¹² GROSOIS, Th. en J. BUSSCHAERT. Gesprek met D. Spierenburg. POSTMA, Andries et. al. *Benelux in de kijker: 50 jaar samenwerking*. Tiel: Lanno, 1994. ISBN 90-209-2501-6. Blz. 94

prestí, o němž sám název Benelux otevíral dveře mezinárodního obchodu.¹³ V zemích Beneluxu se proto pro první desetiletí existence organizace vůči názvu euforie-Benelux¹⁴

V roce 1948 je uvedena v platnost smlouva o celní unii, na jejím základě jsou odbourána cla mezi zeměmi Beneluxu a zatím se uplatňovat společný celní sazebník v těchto zemích.¹⁵ O deset let později se integrace zemí Beneluxu posouvá opět o stupínek výše, proto vzniká Hospodářská unie Benelux. Smlouva je podepsána na 50 let a hlavními body jsou: volný pohyb osob, kapitálu, zboží a služeb, koordinace ekonomického, finančního a sociálního řízení a společná obchodní politika v těchto zemích.¹⁶ Země Beneluxu se před ukončením platnosti této smlouvy rozhodly o jejím prodloužení na dobu neurčitou. Jejich hlavním cílem je nadále udržet Benelux v pozici vlajkové lodi evropské integrace. Po přijetí této nové smlouvy v roce 2010 získává Hospodářská unie Benelux nový název Unie Benelux.¹⁷

Benelux je již od svého vzniku unikátním projektem, a ačkoli se po vstupu zemí do Evropských společenství spolupráce mezi zeměmi Beneluxu může zdát pro okolní svět méně viditelnou, tak stále existuje. Námitky, že Benelux již není potřeba, by neměly být vyslyzeny, protože všechny větší projekty ES byly právě na Beneluxu testovány a tudíž je jeho funkce v evropské integraci nezastupitelná.¹⁸

1.2 Založení Západní unie, Rady Evropy a Organizace pro evropskou hospodářskou spolupráci

Dalšími těmi organizacemi, které měly podíl na utváření evropské integrace, byla Západní unie, Rada Evropy a Organizace pro evropskou hospodářskou spolupráci. Ačkoli všechny tři organizace měly zpočátku vysoké cíle, jejich vliv na evropskou integraci není příliš vysoký a jejich činnost se brzy stala nepotřebnou. Dalším znakem,

¹³ GROSBOIS, Th. en J. BUSSCHAERT. Gesprek met D. Spierenburg. POSTMA, Andries et. al. *Benelux in de kijker: 50 jaar samenwerking*. Tilt: Lanno, 1994. ISBN 90-209-2501-6. Blz. 94-96

¹⁴ KERSTEN, A.E. Politieke aspecten van de Benelux-samenwerking: wisselwerking tussen interne opbouw en internationale machtsvorming 1944-1958. POSTMA, Andries et. al. *Benelux in de kijker: 50 jaar samenwerking*. Tilt: Lanno, 1994. ISBN 90-209-2501-6. Blz.79

¹⁵ STUHLÍKOVÁ, Zuzana. Subregionalismus v Evropské unii: příklad Hospodářské unie Beneluxu. *Současná Evropa a česká republika*. Praha: Centrum evropských studií Vysoké školy ekonomické, 2005, ro. 10, . 2. ISSN 1804-1280. Str. 129

¹⁶ Geschiedenis. *Benelux* [online]. 2012 [cit. 2014-02-15]. Dostupné z: http://www.benelux.int/nl/bnl/bnl_geschiedenis.asp

¹⁷ Tamtéž

¹⁸ MOCEK, Michal. Benelux: společné i rozporné zájmy. *Mezinárodní politika*. 2003, XXVII, . 4. ISSN 0543-7962. Str. 8

který tuto trojici spojuje, je Nizozemsko jako zakládající člen. Role Nizozemska v těchto organizacích však není významná, protože neparticipují na jejich založení ani na pozdějším rozvoji.

Západní unie byla založena na základě Bruselského paktu 17. března 1948 pět evropskými státy. Jednalo se o Belgie, Francii, Lucembursko, Nizozemsko a Velkou Británii. Jejím hlavním posláním byla společná ochrana pět států před nebezpečím budoucí agrese ze strany Německa.¹⁹ Po založení NATO sejevila Západní unie jako nepotřebná. Německo přestalo být pro západní Evropu hrozbou. Tou se naopak stal Sovětský svaz, a tak byla bruselská smlouva v roce 1954 v Londýně upravena. Ze Západní unie se stala Západoevropská unie, byli přidáni dva noví členové. Spolková republika Německo a Itálie a hlavním cílem bylo zabránit rozpínání Sovětského svazu. Velkým přínosem byla tato smlouva hlavně pro Německou spolkovou republiku, protože z ního byl sejmuto okupované země a NSR tak mohlo požádat o členství v NATO.²⁰ Smlouva o západoevropské unii byla podepsána pouze na 50 let, a tak bylo v roce 2010 rozhodnuto, že v červnu 2011 bude tato organizace zrušena.²¹ Reakce v nizozemském tisku na založení Západní unie jsou vcelku pozitivní, hlavně díky vyjádření vlády, která považuje bruselský pakt za důvod ke spokojenosti, protože vojenská koordinace pět států v Západní unii podle nich může přispět k větší bezpečnosti v Evropě a také k harmonizaci rozvíjející se evropské integrace.²² Vyjádření nizozemského premiéra Willema Dreesa o rozšíření ZU v roce 1954 zní tak, že nebyla jiná možnost, než Spolkovou republiku Německo k unii přizvat, protože Evropu už ohrohuje někdo jiný.²³

Rada Evropy byla založena 29. ledna 1949 deseti zeměmi, mezi kterými byly země Beneluxu i Velká Británie. A právě ta nestála o předání jakékoli pravomoci této organizaci, a tak se z Rady Evropy stala spíše druhá instituce, protože jakákoli

¹⁹ VEBER, Václav. *Dějiny sjednocené Evropy: od antických požitků do současnosti*. 2. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2009. ISBN 978-80-7106-570-8. Str. 192-196

²⁰ FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. . 1. dotisk. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2010. ISBN 978-80-7325-223-6. Str. 62-63

²¹ West-Europese Unie (WEU). *Europa Nu* [online]. 2014 [cit. 2014-02-16]. Dostupné z: http://www.europa-nu.nl/id/vg9xnycy1hy2/west_europese_unie_weu

²² Het Vijfmogendhedenverdrag is een feit: Verklaring van minister-president Beel. *Nieuwsblad van Friesland* [online]. 19.3.1948, ro. 73, . 34 [cit. 2014-02-16]. Dostupné z: [http://kranten.delpher.nl/nl/view/index?query=verdrag+van+brussel+beel&coll=ddd&image=ddd%3A010733440%3Ampg21%3Aa0007&page=1&maxperpage=10&facets%5Btype%5D=artikel&cql%5B%5D=\(date+_gte_+17-03-1948\)&cql%5B%5D=\(date+_lte_+30-11-1948\)&cql%5B%5D=\(content+all+verdrag+and+van+and+brussel+and+beel\)](http://kranten.delpher.nl/nl/view/index?query=verdrag+van+brussel+beel&coll=ddd&image=ddd%3A010733440%3Ampg21%3Aa0007&page=1&maxperpage=10&facets%5Btype%5D=artikel&cql%5B%5D=(date+_gte_+17-03-1948)&cql%5B%5D=(date+_lte_+30-11-1948)&cql%5B%5D=(content+all+verdrag+and+van+and+brussel+and+beel))

²³ Conferentie in Parijs heeft tot volledig resultaat geleid. *Het Nieuwsblad voor Sumatra* [online]. 25.10.1954, ro. 7, . 1851 [cit. 2014-02-16]. Dostupné z:

[http://kranten.delpher.nl/nl/view/index?query=west-europese+unie+drees&coll=ddd&image=ddd%3A010477057%3Ampg21%3Aa0001&page=1&maxperpage=10&facets%5Btype%5D=artikel&cql%5B%5D=\(date+_gte_+23-10-1954\)&cql%5B%5D=\(date+_lte_+30-11-1954\)&cql%5B%5D=\(content+all+west-europese+and+unie+and+drees\)](http://kranten.delpher.nl/nl/view/index?query=west-europese+unie+drees&coll=ddd&image=ddd%3A010477057%3Ampg21%3Aa0001&page=1&maxperpage=10&facets%5Btype%5D=artikel&cql%5B%5D=(date+_gte_+23-10-1954)&cql%5B%5D=(date+_lte_+30-11-1954)&cql%5B%5D=(content+all+west-europese+and+unie+and+drees))

realizace jí schválených v cíle pouze na členských státech.²⁴ Cílem Rady Evropy je například podpora jednoty mezi členskými státy v oblasti ochrany lidských práv, zajištění demokracie a podporování kulturní identity. Nejdříve po něm RE je Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod.²⁵ Tu dobový nizozemský tisk označuje za jediný skutečný výsledek patnáctimílností Rady Evropy.²⁶

Poslední organizací, kterou se tato podkapitola zabývá, je Organizace pro evropskou hospodářskou spolupráci, která vznikla na základě popudu Spojených států. Zakládajícími členy OEHS jsou státy, které přijaly Marshallův plán.²⁷ Hlavními úkoly organizace bylo spravedlivé dělení peněz z americké pomoci, zajištění hospodářské a ekonomické spolupráce mezi členskými státy a odstranění obchodních bariér.²⁸ Nizozemsko z Marshallova plánu získalo tři a půl miliardy guldenů, což bylo 8,3% z celkového objemu peněz. Těmto vzechny prostředky byly použity k výrobním účelům.²⁹ Část těchto peněz byla poskytnuta také Indonésii.³⁰ Nizozemská veřejnost přijímala OEHS velmi pozitivně a to hlavně díky projektům, jako byla rekonstrukce přístavu v Rotterdamu, které byly financovány z peněz z Marshallova plánu. Lidé, kteří s přijetím pomoci a potažmo se vznikem OEHS nesouhlasili, uváděli jako hlavní důvod strach ze ztráty nezávislosti.³¹

²⁴ KOVÁŘ, Martin a Václav HORÁK. *Dějiny evropské integrace I*. 1. vyd. Praha: Triton, 2005. ISBN 80-7254-731-3. Str. 64-66

²⁵ Raad van Europa (RvE). *Europa Nu* [online]. 2014 [cit. 2014-02-16]. Dostupné z: http://www.europa-nu.nl/id/vg9ho48czuz9/raad_van_europa_rve

²⁶ Rechten van de mens voor West-Europa. *De Telegraaf* [online]. 4.10.1950, . 1 [cit. 2014-02-16]. Dostupné z:

[http://kranten.delpher.nl/nl/view/index?query=raad&coll=ddd&image=ddd%3A110585191%3Ampg21%3Aa0129&page=2&maxperpage=10&cql%5B%5D=\(date+_gte_+04-11-1950\)&cql%5B%5D=\(date+_lte_+10-11-1950\)&cql%5B%5D=\(content+all+raad\)](http://kranten.delpher.nl/nl/view/index?query=raad&coll=ddd&image=ddd%3A110585191%3Ampg21%3Aa0129&page=2&maxperpage=10&cql%5B%5D=(date+_gte_+04-11-1950)&cql%5B%5D=(date+_lte_+10-11-1950)&cql%5B%5D=(content+all+raad))

²⁷ V Nizozemsku se traduje historka, že Marshallův plán vznikl díky návštěvě americké delegace u nizozemského premiéra, po které měl jeden z účastníků delegace prohlásit, že zemi, která servíruje káji pouze jednu suzenku, se musí pomoci. Nejspíš nebyl obeznámen s faktem, že v Nizozemsku se více suzenek káji nedává,

²⁸ VEBER, Václav. *Dějiny sjednocené Evropy: od antických po átk do současnosti*. 2. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2009. ISBN 978-80-7106-570-8. Str. 197-201

²⁹ HORST, Han van der. *Dějiny Nizozemska*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005. ISBN 80-7106-487-4. Str. 480

³⁰ Nederland en het Marshall-hulp. *Het Nieuws* [online]. 21.9.1948, . 1 [cit. 2014-02-16]. Dostupné z: [http://kranten.delpher.nl/nl/view/index?query=marshall+hulp&coll=ddd&image=ddd%3A010480948%3Ampg21%3Aa0011&page=1&maxperpage=10&cql%5B%5D=\(date+_gte_+17-04-1948\)&cql%5B%5D=\(date+_lte_+10-11-1948\)&cql%5B%5D=\(content+all+marshall+and+hulp\)](http://kranten.delpher.nl/nl/view/index?query=marshall+hulp&coll=ddd&image=ddd%3A010480948%3Ampg21%3Aa0011&page=1&maxperpage=10&cql%5B%5D=(date+_gte_+17-04-1948)&cql%5B%5D=(date+_lte_+10-11-1948)&cql%5B%5D=(content+all+marshall+and+hulp))

³¹ KROO, Noortje de. *Wat was de intentie van de Verenigde Staten met het Marshallplan, en hoe interpreteerde Nederland dit?*. Rotterdam, 2010. Dostupné z: <http://thesis.eur.nl/pub/8592/Masterthesis%20NC%20de%20Kroo.doc>. Masterthesis. Faculteit der Historische en Kunstwetenschappen. Erasmus Universiteit Rotterdam. Promotor: dr. B. Wubs

2 EVROPSKÁ INTEGRACE V 50. LETECH 20. STOLETÍ

Padesátá léta přinesla Nizozemsku mnoho změn. Jednou z nich byla ztráta statusu koloniální velmoci, protože na konci prosince 1949 byla jejich nejdelší kolonie Indonésii udělena suverenity. Nizozemci indonéský boj za svobodu nechápali, brali jej jako velkou zradu, protože očekávali více vděčnosti, například za poskytnutou pomoc po druhé světové válce. Rozloučení s Indonésií tedy proběhlo velmi chladně.³² Do roku 1950 vcházela nizozemská vláda s nelehkým úkolem, musela zemi nabídnout novou ekonomickou perspektivu, ale již bez možnosti odbytu na indonéském trhu. Musela si také poradit s přelivem Nizozemců z Indonésie, pro které nebylo v Nizozemsku uplatnění, a tak se z nich stávali nezaměstnaní. V padesátých letech se z koloniálního Nizozemska stává stát, který se musí zaměřit na Evropu, a to především na Spolkovou republiku Německo.³³ Pomohl jim v tom Schuman v plán, který byl předložen 9. května 1950, přesně 5 let po osvobození Evropy.³⁴

2.1 Schuman v plán a vznik Evropského společenství uhlí a oceli

Teprve vznikem Evropského společenství uhlí a oceli můžeme hovořit o počátku evropské integrace, protože se jedná o první evropskou nadnárodní a hlavně fungující organizaci. ESUO bylo založeno na základě Schumanova plánu, kterému vtiskl jeho podobu Jean Monnet. Utvořil tak na nátlak americké diplomacie vedené Deanem Achesonem, který chtěl normalizovat vztahy mezi Německou spolkovou republikou a Evropou.³⁵ Jean Monnet představoval vhodného kandidáta pro splnění amerického úkolu, jelikož již za války prohlásil, že je pro Evropu společný trh nezbytný, protože se díky němu potlačí nacionalismus, který je prokletím moderní doby.³⁶ Tento názor zastával i po válce, což je patrné z prezentace jeho plánu Schumanovi, kde nazval společný trh politickým nástrojem k řešení vztahů mezi Německou spolkovou

³² HORST, Han van der. *Dějiny Nizozemska*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005. ISBN 80-7106-487-4. Str. 476

³³ SEGERS, Mathieu. *Reis naar het continent: Nederland en de Europese integratie, 1950 tot heden*. [e-book]. 1e druk. Amsterdam: Uitgeverij Bart Bakker, 2013. ISBN 978-90-351-3912-1. Blz. 144-150

³⁴ SCHUMAN, Robert. *Pre Evropu*. 2. vyd. [Přezov]: Vydavatelství Michala Vázka, 2003. ISBN: 80-7165-402-7. Str. 127

³⁵ VEBER, Václav. *Dějiny sjednocené Evropy: od antických požitků do současnosti*. 2. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2009. ISBN 978-80-7106-570-8. Str. 218-219

³⁶ Tamtéž. Str. 221

republikou a Francií. Schumanovi se plán líbil natolik, že se rozhodl předložit ho francouzské vládě, západoněmecké vládě i budoucím spojencům.

Schumanovi byl návrh plánu předložen 28. dubna 1950 a ten ho okamžitě přijal, potěšoval totiž předložit jakýkoli návrh spolupráce s Německou spolkovou republikou na připravované schůzce v Londýně s americkou delegací, která se měla konat 10. května. Acheson se o připravovaném plánu dozvěděl dříve než v Londýně, informoval ho sám Monnet.³⁷ O připravovaném plánu vědlo pouze několik málo lidí, a tak když Schuman 9. května seznamuje se svým návrhem francouzskou vládu a kabinet a později zirokou veřejnost díky rádiově přenášené tiskové konferenci, jeho plán má stejný účinek jako bomba.³⁸ Spolková republika Německo byla o plánu informována ještě týž den a západoněmecký kancléř Adenauer okamžitě projevil o spolupráci zájem, protože tím mohl získat pro svou zemi rovnocenné postavení. Vážený zájem projevila i Belgie, Itálie, Lucembursko a Nizozemsko. Důvodem jejich zájmu byla stabilizace politického postavení v poválečné Evropě.³⁹ Velká Británie se o plánu dozvěděla až o den později na schůzce Schumana s Achesonem. Britského zástupce Bevinů velmi rozlítil fakt, že je Velká Británie poslední, kdo se o chystaném plánu dozvěděl. Monnet je však neinformoval záměrně, správně totiž předvídal, že by se ke společenství stejně nechtěly připojit.⁴⁰ Omezení potu zemí, které měly zájem o vstup do ESÚO, nažst snižovalo politický význam plánovaného společenství, a to kvůli neústáti Velké Británie, která byla jedním z největších producentů uhlí a oceli.⁴¹

Měsíci po zveřejnění Schumanova plánu se sjíždějí zástupci těchto zemí do Paříže, aby projednali podobu smlouvy o Evropském společenství uhlí a oceli. Velkým ulehčením budoucích jednání byl fakt, že s návrhem přišli sami Francouzi, čímž byl vyzrazen nejsložitější vztah v budoucím společenství, a to francouzsko-německý. Nejvýraznějším zástupcem Nizozemska byl Dirk Spierenburg. Sám Monnet ho ve svých pamětech nazval nejobtížnějším partnerem, protože byl tvrdohlavý, bojovný a ve svých názorech zatvrzelý. Také poznamenává, že se jednání s Nizozemci musel naučit, protože s nimi doposud nejednal.⁴² Spierenburg skvěle hájil nizozemské zájmy

³⁷ MONNET, Jean. *Paměti*. 1. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Albatros, 2012. ISBN 978-80-7380-372-8. Str. 223-225

³⁸ BOOKER, Christopher and Richard NORTH. *The great deception: the secret history of the European Union*. 1st pub. London: Continuum, 2005. ISBN: 0-8264-7652-X. P. 50

³⁹ FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. . 1. dotisk. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2010. ISBN 978-80-7325-223-6. Str. 52

⁴⁰ VEBER, Václav. *Dějiny sjednocené Evropy: od antických požitků do současnosti*. 2. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2009. ISBN 978-80-7106-570-8. Str. 223

⁴¹ FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. . 1. dotisk. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2010. ISBN 978-80-7325-223-6. Str. 53

⁴² MONNET, Jean. *Paměti*. 1. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Albatros, 2012. ISBN 978-80-7380-372-8. Str. 240-243

a často na svou stranu získal zástupce Belgie i Lucemburska. Nejdležitější nizozemskou námitkou byla obava z nadnárodního charakteru společenství, obávali se, že chod společenství by pak určovaly pouze zájmy Francie a NSR. Spierenburg trval na zřízení Rady ministrů, která by schvalovala veškerá rozhodnutí. Rozhodovalo by se v tuzinech, a díky tomu by se malé země nemusely obávat nadvlády Francie a Německé spolkové republiky.⁴³ K jeho návrhu se přidaly i další země a tak Monnet musel nakonec jeho návrh akceptovat, a kolik byl pouze pro nadnárodní charakter společenství. Postoje jednotlivých zemí k nadnárodnímu charakteru ESUO jsou velmi zajímavé. Francouzi ho vnímali jako nástroj ke kontrolování Německa, Italové byli rádi, že bude mít odpovědnost někdo jiný než jejich vláda, pro západní Německo to znamenalo emancipaci a země Beneluxu s ním nesouhlasily, vze pro ně bylo lepší než nadvláda evropských mocností.⁴⁴ Několikrát upravená smlouva byla zesticí států podepsána 18. dubna 1951 na padesát let. Za Nizozemsko jí podepisují dva zástupci, a to ministr zahraničních věcí Dirk Stikker a ministr hospodářství Johannes Roelof van de Brink.⁴⁵ Ratifikace smlouvy trvala německým státům více než rok a v platnost vstoupila 27. ledence 1952. Nizozemská vláda neměla jinou možnost než smlouvu schválit, pokud chtěla co nejrychleji začít obchodovat se Spolkovou republikou Německo.⁴⁶

2.2 Pleven v plán a Evropské obranné společenství

Na konci června 1950 napadla Severní Korea Jižní Koreu a Američané opřeli se za aliance na Evropu, aby vyřešila otázku německého ozbrojení. USA i několik dalších států v Evropě, mezi nimi i Nizozemsko, upřednostňovaly zapojení Německé spolkové republiky do NATO. Francie s tímto záměrem nesouhlasila, a tak se vze pokusila vyřešit sama.⁴⁷ S záměrem opřeli se přizel Jean Monnet, když navrhl, aby se jeho myšlenky hospodářské integrace ze Schumanova plánu přetransformovaly na obranu. Co by znamenalo, že se jednotky Francie, západního Německa a přidaně dalších států, které projeví zájem, začlení do nově vzniknuvšího Evropského obranného

⁴³ SEGERS, Mathieu. *Reis naar het continent: Nederland en de Europese integratie, 1950 tot heden*. [e-book]. 1e druk. Amsterdam: Uitgeverij Bart Bakker, 2013. ISBN 978-90-351-3912-1. Blz. 243

⁴⁴ BOEKESTIJN, A.J. Van Monnet tot Hayek: De Geschiedenis van de Europese Integratie deel 1. *Kleio*. 2004. vol. 45, no. 3. [cit. 2014-02-21]. ISSN: 0165-6449. Blz. 11

⁴⁵ VEBER, Václav. *Dějiny sjednocené Evropy: od antických požitků do současnosti*. 2. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2009. ISBN 978-80-7106-570-8. Str. 225

⁴⁶ SEGERS, Mathieu. *Reis naar het continent: Nederland en de Europese integratie, 1950 tot heden*. [e-book]. 1e druk. Amsterdam: Uitgeverij Bart Bakker, 2013. ISBN 978-90-351-3912-1. Blz. 234

⁴⁷ FIÁLA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. . 1. dotisk. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2010. ISBN 978-80-7325-223-6. Str. 58

spole enství. Monnet se dlouho zdráhal toto ezení zve ejnit, protoe se bál, e jakmile získá N mecká spolková republika armádní suverenitu, vytratí se její zájem o hospodá skou spolupráci. Monnet cht l, aby jeho návrh p ednesl Francouz m sám ministerský p edseda René Pleven, proto plán nese jeho jméno. Pleven plán p edstavuje 24. íjna 1950 a obsahem plánu je vytvo ení evropské armády, která by zaru ovala mír v Evrop . M l také zaru ovat, e západon mecká armáda bude pod absolutní kontrolou.⁴⁸ Nizozemská vláda z Plevenova plánu nadzená nebyla, jak se m oeme do íst v zápisu jednání nizozemské vlády z 27. listopadu 1950. Spíše ne0 kontinentální spojení zesti stát up ednost ovala transatlantickou spolupráci.⁴⁹ USA plán po po áte ním zdráhání podporovalo a Stalinovi p ípadal francouzský návrh sm zný, protoe se domníval, e mnohonárodnostní armáda nem e fungovat.⁵⁰ Západon meckému kanclé i Adenauerovi se Pleven v plán nezamlouval, podle n ho diskriminoval NSR a trvalo n kolik m síc , ne0 plán p íjal.⁵¹

Podoba budoucí smlouvy se za ala projednávat v únoru 1951 v Pa íoí. Nizozemsko dlouho váhalo, zda se má ke konferenci p ípojit, protoe Pleven v plán pro n nebyl zajímavý, více podporovali spolupráci skrze NATO. Na druhou stranu si uv domovali, e spolu s Belgií, kterou Pleven v plán také práv nenadchnul,⁵² hrají d le0itou roli p í p eklenování rozdílných názor N mecké spolkové republiky a Francie. P ípadné pozkození vztah mezi t mito dv ma zem mi by mohlo pozkodit spolupráci v rámci ESUO.⁵³ Nakonec se konference zú astnili jako pozorovatel. Jednání probíhala tém rok a komplikovali ho více politici ne0 vojenztí zástupci, ti se byli na rozdíl od politik schopni dohodnout mnohem rychleji.⁵⁴ Smlouva byla podepsána 27. kv tna 1952 a

⁴⁸ VEBER, Václav. *D jiny sjednocené Evropy: od antických po átk do sou asnosti*. 2. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2009. ISBN 978-80-7106-570-8. Str. 230-232

⁴⁹ *Notulen Ministerraad nr. 790*. 27.11.1950. [cit. 2014-02-21]. Dostupné z: <http://www.historici.nl/pdf/europa/S00083.pdf>

⁵⁰ VEBER, Václav. *D jiny sjednocené Evropy: od antických po átk do sou asnosti*. 2. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2009. ISBN 978-80-7106-570-8. Str. 232

⁵¹ MONNET, Jean. *Pam ti*. 1. vyd. Plze : Vydavatelství a nakladatelství Alz en k, 2012. ISBN 978-80-7380-372-8. Str. 257

⁵² AO na Valonsko, které Francii a jejich návrh podporovalo.

⁵³ *Notulen Ministerraad nr. 843*. 19.2.1951. [cit. 2014-02-21]. Dostupné z: <http://www.historici.nl/pdf/europa/S00089.pdf>

⁵⁴ MONNET, Jean. *Pam ti*. 1. vyd. Plze : Vydavatelství a nakladatelství Alz en k, 2012. ISBN 978-80-7380-372-8. Str. 263

podepisuje ji i Nizozemsko, které se rozhodlo připojit ke svým partnerům z Beneluxu.⁵⁵ Nizozemsko ratifikuje smlouvu již v říjnu a to jako první z zestice států.⁵⁶

Ukončení korejské války a smrt Stalina vyvolaly u mnoha evropských vlád pocit, že Evropské obranné společenství již není potřeba, a když se například i Velká Británie chtěla stát přidruženým členem společenství. Do roku 1954 ratifikovaly Smlouvu o EOS všechny státy kromě Francie, která se začala bát snížení svého vlivu ve společenství. 30. srpna 1954 odmítá francouzský parlament smlouvu ratifikovat a tím má i realizaci EOS. Stát, který s myšlenkou EOS přišel, jeho realizaci také ukončuje.⁵⁷

2.3 Beyenova myšlenka společného trhu a Memorandum Beneluxu

Jen málo Nizozemců bylo pro evropskou politiku dříve než Johan Willem Beyen a ještě na méně lidí se v Nizozemsku rychleji zapomnělo.⁵⁸ Když byl tvůrcem myšlenky evropského společného trhu a jednou z důležitých osobností evropské integrace v 50. letech, málokdo ho zná. Beyen byl mezinárodně uznávaným bankérem a finančníkem, který po druhé světové válce působil jako zástupce Nizozemska ve Světové bance a později zastával stejnou funkci i v Mezinárodním měnovém fondu.⁵⁹ V roce 1952 se stal ministrem zahraničních věcí v Dreesově vládě. Funkci ministra zahraničních věcí za Beyenova působení současníci nazývali obranným valem proti římským katolíkům v Evropě, protože Beyen si mohl dovolit jistou dávku svéhlavosti a zpuštění, a to hlavně díky svému přátelství s královnou Julianou a princem Bernhardem.⁶⁰ Premiér Willem Drees často označoval Beyenovo chování jako chování člověka z jiné planety. Když se jeho slova mohou zdát kritická, ve skutečnosti s Beyenem sympatizoval, protože jejich jednání bylo v lecems podobné.⁶¹

⁵⁵ Nederland en het Plan-Pleven. *De Tijd* [online]. 13.9.1951, . 1 [cit. 2014-02-23]. Dostupné z: [http://kranten.delpher.nl/nl/view/index?query=plan-pleven&coll=ddd&image=ddd%3A011202683%3Ampg21%3Aa0050&page=1&maxperpage=10&facets%5Bspatial%5D=Landelijk&facets%5Btype%5D=artikel&cql%5B%5D=\(date+_gte_+24-10-1950\)&cql%5B%5D=\(date+_lte_+24-05-1952\)&cql%5B%5D=\(content+all+plan-pleven\)](http://kranten.delpher.nl/nl/view/index?query=plan-pleven&coll=ddd&image=ddd%3A011202683%3Ampg21%3Aa0050&page=1&maxperpage=10&facets%5Bspatial%5D=Landelijk&facets%5Btype%5D=artikel&cql%5B%5D=(date+_gte_+24-10-1950)&cql%5B%5D=(date+_lte_+24-05-1952)&cql%5B%5D=(content+all+plan-pleven))

⁵⁶ MONNET, Jean. *Paměť*. 1. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš, 2012. ISBN 978-80-7380-372-8. Str. 267

⁵⁷ FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. . 1. dotisk. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2010. ISBN 978-80-7325-223-6. Str. 61

⁵⁸ SEGERS, Mathieu. *Reis naar het continent: Nederland en de Europese integratie, 1950 tot heden*. [e-book]. 1e druk. Amsterdam: Uitgeverij Bart Bakker, 2013. ISBN 978-90-351-3912-1. Blz. 292

⁵⁹ Johan Willem Beyen: plán společného trhu. In: *Europa.eu* [online]. 2014 [cit. 2014-02-27]. Dostupné z: http://europa.eu/about-eu/eu-history/founding-fathers/pdf/johan_willem_beyen_cs.pdf

⁶⁰ Německý zeleňák a manžel královny Juliany, která vládla od roku 1948 do roku 1980.

⁶¹ SEGERS, Mathieu. *Reis naar het continent: Nederland en de Europese integratie, 1950 tot heden*. [e-book]. 1e druk. Amsterdam: Uitgeverij Bart Bakker, 2013. ISBN 978-90-351-3912-1. Blz. 288 en 290-292

Již během druhé světové války došel Beyen k závěru, že pokud se nemá opakovat hospodářská krize z 30. let, musí se začít s regionální hospodářskou spoluprací. Díky vzniku ESÚO si uvědomil, že Evropa je připravena na mnohem intenzivnější spolupráci, která jí může pomoci vyřešit problémy, jež jsou zpatřeny zejména na národní úrovni a spíše vyžadují nadnárodní přístup, například řešení nezaměstnanosti i odstranění obchodních překážek.⁶² Podle Beyena již Evropa nadále nemohla fungovat jen s malými trhy, které jsou omezeny cly a mnohou nejistotou. Prosazoval vznik společného evropského trhu, jemuž by předcházela celní unie, během které by došlo k urovnání celního tarifu mezi členy a došlo by ke vzniku společného tarifu vůči těmto zemím.⁶³ Přes odpor některých členů nizozemské vlády se mu plán podařilo prosadit.⁶⁴ 8. a 9. září 1952 se konalo v Lucemburku první zasedání Rady v rámci ESÚO, na němž Beyen spolu s Jellem Zijstraem, ministrem hospodářství, reprezentoval Nizozemsko. Jak se sám vyjádřil, v Lucemburku se cítil jako ryba ve vodě, protože zde mohl poprvé představit svou myšlenku společného evropského trhu zirkulujícímu obecně.⁶⁵ Beyen přesvědčil, že chce. Chápe, aby Nizozemsko skoncovalo se sektorovou integrací. S jeho myšlenkou již souhlasila i nizozemská vláda, takže měl při jednáních volné ruce.⁶⁶ Svůj návrh na vznik společného evropského trhu Beyen oficiálně přednesl na zasedání o vzniku Evropského politického společenství v lednu 1953. Bohužel zrušení jednání o vzniku EPS a EOS odnesl i Beyen v plán.

Po skončení jednání o politickém a obranném sjednocování Evropy se o posunutí evropské integrace pokoušeli Jean Monnet a belgický premiér Paul-Henri Spaak. Jean Monnet prosazoval sjednocení v dalším hospodářském sektoru, tentokrát v atomové energii. Věřil, že sjednocením v tomto sektoru se Evropa stane méně závislá, například na arabské ropě. Spolupráce mezi evropskými státy měla také zajistit kontrolu nad atomovou energií ve Spolkové republice Německo.⁶⁷ Naopak Spaak prosazoval rozšíření společného trhu na všechny hospodářské sektory. Svě představy konzultoval s Beyenem, který uvítal novou oblast působení pro prosazení

⁶² Johan Willem Beyen: plán společného trhu. In: *Europa.eu* [online]. 2014 [cit. 2014-02-27]. Dostupné z: http://europa.eu/about-eu/eu-history/founding-fathers/pdf/johan_willem_beyen_cs.pdf

⁶³ SEGERS, Mathieu. *Reis naar het continent: Nederland en de Europese integratie, 1950 tot heden*. [e-book]. 1e druk. Amsterdam: Uitgeverij Bart Bakker, 2013. ISBN 978-90-351-3912-1. Blz. 300 en 304

⁶⁴ Johan Willem Beyen: plán společného trhu. In: *Europa.eu* [online]. 2014 [cit. 2014-02-27]. Dostupné z: http://europa.eu/about-eu/eu-history/founding-fathers/pdf/johan_willem_beyen_cs.pdf

⁶⁵ WEENINK, Willem Herman. *Bankier van de wereld, bouwer van Europa: Johan Willem Beyen, 1897-1976*. Rotterdam: NRC Handelsblad. ISBN 90-446-0476-7. Blz. 322

⁶⁶ SEGERS, Mathieu. *Reis naar het continent: Nederland en de Europese integratie, 1950 tot heden*. [e-book]. 1e druk. Amsterdam: Uitgeverij Bart Bakker, 2013. ISBN 978-90-351-3912-1. Blz. 298

⁶⁷ VEBER, Václav. *Dějiny sjednocené Evropy: od antických požitků do současnosti*. 2. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2009. ISBN 978-80-7106-570-8. Str. 243

své koncepci.⁶⁸ Na základ Beyenova plánu z roku 1953 a Monnetových myšlenek předložil Spaak čtyřstránkový návrh Memorandum Beneluxu, který byl představen 5. května 1955 a projednán 6. června 1955 na konferenci ministrů v Messině na Sicílii. Beyen byl velmi rád, že se konference konala právě tam, protože všichni účastníci jednání byli Sicílií okouzleni, čímž získala konference příjemnější atmosféru.⁶⁹ S Beyenovým prohlášením, že politické sjednocení není bez společného trhu možné, účastníci ministři souhlasili.⁷⁰ Výsledkem konference tak byl vznik výboru vedený Spaakem, který měl připravit návrhy smlouvy dvou společností – hospodářského a pro atomovou energii. Na začátku března 1956 byla předložena první verze návrhu a Rada ministrů jej v květnu 1956 schválila. O rok později byly k podpisu připraveny smlouvy, které do historie vezly pod názvem Římské smlouvy.⁷¹

⁶⁸ MONNET, Jean. *Paměti*. 1. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Albatros, 2012. ISBN 978-80-7380-372-8. Str. 295

⁶⁹ SEGERS, Mathieu. *Reis naar het continent: Nederland en de Europese integratie, 1950 tot heden*. [e-book]. 1e druk. Amsterdam: Uitgeverij Bart Bakker, 2013. ISBN 978-90-351-3912-1. Blz. 354

⁷⁰ Johan Willem Beyen: plán společného trhu. In: *Europa.eu* [online]. 2014 [cit. 2014-02-27]. Dostupné z: http://europa.eu/about-eu/eu-history/founding-fathers/pdf/johan_willem_beyen_cs.pdf

⁷¹ VEJER, Václav. *Dějiny sjednocené Evropy: od antických požitků do současnosti*. 2. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2009. ISBN 978-80-7106-570-8. Str. 244-245

3 OD ŘÍMSKÝCH SMLUV PO JEDNOTNÝ EVROPSKÝ AKT

Období t iceti p ti let d lí od sebe dny, kdy vstoupily v platnost smlouvy, které formovaly podobu nejd le0it jzího evropského integra ního seskupení. B hem tohoto období si spole enství prozla krizí, formovala se podoba spole né zem d lské politiky, jedné z nejd le0it jzích a nejnákladn jzích politik spole enství, byly p ijaty nové státy, lidé za ali rozhodovat o slo0ení Evropského parlamentu i byl zaveden schengenský systém, který lidem umo0nil se svobodn pohybovat mezi lenskými státy. Tato kapitola se zam í na nejd le0it jzí události po p ijetí římských smluv a pokusí se nastínit, jaký postoj k nim zaujalo Nizozemsko.

3.1 římské smlouvy a následná krize ve spole enství

Na konferenci v ím byly podepsány jedny z nejd le0it jzích smluv spole enství. Jednalo se o smlouvy o z ízení Evropského hospodá ského spole enství a o z ízení Spole enství pro atomovou energii. Podepsány byly 27. b ezna 1957 a za Nizozemsko smlouvu v ím podepisoval Joseph Luns, nizozemský ministr zahrani ních v cí. Ratifikace smluv prob hla velmi rychle, v Nizozemsku se tak stalo 4. íjna, a díky tomu mohly římské smlouvy vstoupit v platnost ji0 od 1. ledna následujícího roku.⁷² Cílem smlouvy o vzniku EHS je postupné sblí0ování ekonomik lenských stát , co0 m lo zajistit v tzí stabilitu, zvýšení 0ivotní úrovn a t sn jzí vztahy mezi lenskými státy. Hlavním úkolem smlouvy bylo vybudování spole ného trhu s volným pohybem osob, slu0eb, zbo0í a kapitálu. Nejzazzím p edpokládaným termínem pro vytvo ení spole ného trhu byl stanoven rok 1973, celní unie m la být vytvo ena do roku 1970.⁷³ Smlouva dále obsahovala, 0e od 1. ledna 1966 se bude ve spole enství rozhodovat kvalifikovanou v tzinou, nikoli jednomysln . O asovém plánu uvedeném ve smlouvách se vedly vleklé diskuze, hlavn kv li Francii, která se obávala zruzení svých cel. Jak Luns v zápisu z jednání nizozemské vlády z 11. íjna 1957 uvádí, francouzský postoj k utvo ení zóny volného obchodu je na rozdíl od nizozemského negativní, a z tohoto d vodu by se Nizozemsko m lo pokusit o správnosti svého názoru Francii

⁷² VEBER, Václav. *D jiny sjednocené Evropy: od antických po átk do sou asnosti*. 2. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2009. ISBN 978-80-7106-570-8. Str. 248

⁷³ FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. . 1. dotisk. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2010. ISBN 978-80-7325-223-6. Str. 72-73

p esv d it.⁷⁴ Podobu Smlouvy o vzniku EHS Nizozemsko ovlivnilo jezt jednou klauzulí, kterou si vymohli společně s Belgií a Lucemburskem, a to aby nebyla zakázána další regionální uskupení mezi Belgií, Lucemburskem a Nizozemskem, pokud by daných cíl nebylo dosahováno v rámci EHS.⁷⁵ ímské smlouvy jsou asov neomezené a neobsahují klauzuli, která by ezila odstoupení od smlouvy i vystoupení ze společenství.⁷⁶ A možná právní díky tomu dokázalo společenství přestát následující roky krize.

V roce 1958 se prezidentem Francie stal generál de Gaulle a již o rok později přiznal návrhem, aby instituce společenství pracovaly na mezivládním základu. S obdobným návrhem vystoupil jezt několikrát, a tak se 16. března 1961 ustanovila výzkumná komise, která měla prozkoumat de Gaullovy návrhy a případně vypracovat návrh na úpravu zakládajících smluv.⁷⁷ Předsedou této komise se stává francouzský velvyslanec v Dánsku a velký příznivec politika Charlese de Gaulla Christian Fouchet. S prvním návrhem přizala komise 29. listopadu 1961 a návrh dostal název Fouchet v plánu. Podstatou plánu byla mezivládní spolupráce a zachování jednomyslného rozhodování. Reakce přizla stát byla rozpačitá, a proto byl Fouchet v plánu přepracován. 18. ledna 1962 byl předložen tzv. Druhý Fouchet v plánu, na jehož realizaci se podílel sám prezident de Gaulle. Ani tentokrát však reakce stát nebyla jiná, a z toho důvodu byly rozhovory o Fouchetově plánu 17. dubna 1962 ukončeny. Po přizjezdu z Paříže Luns popřel, že by nizozemské odmítnutí Fouchetova plánu jakkoli poškodilo vztahy mezi Nizozemskem a Francií. Naopak prohlásil, že francouzský ministr zahraničních věcí Couve de Murville měl pro nizozemské zamítnutí plánu pochopení. Luns mu vysvětlil, že Nizozemsko nemůže akceptovat mezivládní evropskou integraci, protože by se Evropa nestala jednotnou, naopak by byla pouze skládkou složenou z členských států.⁷⁸ Joseph Luns se později vyjádřil, že

⁷⁴ *Notulen Ministerraad nr.2031*. 11.10.1957. [cit. 2014-02-21]. Dostupné z:

<http://www.historici.nl/pdf/europa/S00386.pdf>

⁷⁵ FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. . 1. dotisk. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2010. ISBN 978-80-7325-223-6. Str. 72

⁷⁶ VEBER, Václav. *Dějiny sjednocené Evropy: od antických poátků do současnosti*. 2. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2009. ISBN 978-80-7106-570-8. Str. 249

⁷⁷ SKOTÁKOVÁ, Petra. *Vliv Francie za Charlese de Gaulla na evropskou integraci 60. let*. Brno, 2010. Dostupné z:

http://is.muni.cz/th/194661/ff_m_b1/Diplomova_prace.pdf?zpet=%2Fvyhledavani%2F%3Fsearch%3Dvliv%20francie%20za%20charlese%20agenda:th%26start%3D1. Magisterská diplomová práce. Masarykova univerzita - Filozofická fakulta. Vedoucí práce Vladimír Gonc a Jean Monnet Chair.

⁷⁸ Door afwijzen plan de Gaulle Luns: "Nederlands-Franse verhouding niet geschaad". *De Telegraaf* [online]. 19.4.1962, . 1 [cit. 2014-03-03]. Dostupné z:

[http://kranten.delpher.nl/nl/view/index?query=de+gaulle+luns&coll=ddd&image=ddd%3A011204246%3Ampg21%3Aa0247&page=1&maxperpage=10&cql%5B%5D=\(date+_gte_+16-03-1961\)&cql%5B%5D=\(date+_lte_+10-09-1962\)&cql%5B%5D=\(content+all+de+and+gaulle+and+luns\)](http://kranten.delpher.nl/nl/view/index?query=de+gaulle+luns&coll=ddd&image=ddd%3A011204246%3Ampg21%3Aa0247&page=1&maxperpage=10&cql%5B%5D=(date+_gte_+16-03-1961)&cql%5B%5D=(date+_lte_+10-09-1962)&cql%5B%5D=(content+all+de+and+gaulle+and+luns))

francouzský plán byl založen na staré myšlence smluv a aliancí mezi státy, což je pro současnou Evropu již nepřijatelné.⁷⁹

Na konci ledna 1963 Francie podepisuje se Spolkovou republikou Německo úmluvu o vzájemné spolupráci, která dostane název Elysejská smlouva. De Gaulle si od ní slibuje posílení francouzské role ve společenství.⁸⁰ Nicméně tato smlouva zapínila, protože ministři zahraničních v cí Belgie a Nizozemska se začali obávat, že Francie se pomocí této smlouvy snaží získat nadvládu ve společenství.⁸¹ Bylo nepochybné, že de Gaulle mohl být podezříván, že chce vytvořit společenství zemí západní Evropy, kde by vládla Francie a Velká Británie by do ní neměla přistup.⁸²

Například ve společenství stále rostlo, zejména sobovaly jeho hlavní neustále dohady mezi Komisí a prezidentem de Gaullem a snaha Nizozemska o posílení pravomocí Evropského parlamentu, především ve zvýšení kompetencí v rozpočtové oblasti.⁸³ Vše vyvrcholilo 30. června 1965, kdy francouzský ministr zahraničních v cí de Murville jako předseda Rady⁸⁴ ukončil její jednání slovy, že v Radě panuje neshoda.⁸⁵ Následujícího dne byl z jednání Rady odvolán ministr de Murville a z výboru také všichni francouzští reprezentanti. Právě v tomto období, jemuž se začalo říkat politika prázdných křesel. Nizozemská evropská politika zůstala v tomto období ve stínu názoru svého ministra zahraničních v cí Lunsse, který se v tomto období řídil heslem mluvití stříbro, mlčetí zlato.⁸⁶ Jak sám prohlásil v novinovém rozhovoru z 2. července, Evropa se nachází v období, kdy je lepší nic nedělat, než

⁷⁹ Minister Luns over Verenigd Europa. *Gereformeed Gezinsblad* [online]. 21.4.1962, . 1 [cit. 2014-03-03]. Dostupné z:

[http://kranten.delpher.nl/nl/view/index?query=de+gaulle+luns&coll=ddd&image=ddd%3A010626933%3Ampg21%3Aa0008&page=1&maxperpage=10&cql%5B%5D=\(date+_gte_+16-03-1961\)&cql%5B%5D=\(date+_lte_+10-09-1962\)&cql%5B%5D=\(content+all+de+and+gaulle+and+luns\)](http://kranten.delpher.nl/nl/view/index?query=de+gaulle+luns&coll=ddd&image=ddd%3A010626933%3Ampg21%3Aa0008&page=1&maxperpage=10&cql%5B%5D=(date+_gte_+16-03-1961)&cql%5B%5D=(date+_lte_+10-09-1962)&cql%5B%5D=(content+all+de+and+gaulle+and+luns))

⁸⁰ SKOTÁKOVÁ, Petra. *Vliv Francie za Charlese de Gaulla na evropskou integraci 60. let*. Brno, 2010.

Dostupné z:

http://is.muni.cz/th/194661/ff_m_b1/Diplomova_prace.pdf?zpet=%2Fvyhledavani%2F%3Fsearch%3Dvliv%20francie%20za%20charlese%20agenda:th%26start%3D1. Magisterská diplomová práce. Masarykova univerzita - Filozofická fakulta. Vedoucí práce Vladimír Gonc a Jean Monnet Chair.

⁸¹ MONNET, Jean. *Paměti*. 1. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Alzheimer, 2012. ISBN 978-80-7380-372-8. Str. 321

⁸² SEGERS, Mathieu. *Reis naar het continent: Nederland en de Europese integratie, 1950 tot heden*. [e-book]. 1e druk. Amsterdam: Uitgeverij Bart Bakker, 2013. ISBN 978-90-351-3912-1. Blz. 494

⁸³ SKOTÁKOVÁ, Petra. *Vliv Francie za Charlese de Gaulla na evropskou integraci 60. let*. Brno, 2010.

Dostupné z:

http://is.muni.cz/th/194661/ff_m_b1/Diplomova_prace.pdf?zpet=%2Fvyhledavani%2F%3Fsearch%3Dvliv%20francie%20za%20charlese%20agenda:th%26start%3D1. Magisterská diplomová práce. Masarykova univerzita - Filozofická fakulta. Vedoucí práce Vladimír Gonc a Jean Monnet Chair.

⁸⁴ Francie byla v první polovině roku 1965 předsedající zemí Rady. Jejich předsednictví nelze nazvat protiintegrací, protože v té době byla přijata smlouva, která sloužila ESUO, EHS a EURATOM pod ES. Smlouva vstoupila v platnost 1. ledna 1967.

⁸⁵ MONNET, Jean. *Paměti*. 1. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Alzheimer, 2012. ISBN 978-80-7380-372-8. Str. 352

⁸⁶ SEGERS, Mathieu. *Reis naar het continent: Nederland en de Europese integratie, 1950 tot heden*. [e-book]. 1e druk. Amsterdam: Uitgeverij Bart Bakker, 2013. ISBN 978-90-351-3912-1. Blz. 499

u inít ústupek prezidentovi de Gaullovi, který by nezel vzít zp t.⁸⁷ Po kontaktování Pa íoe a prvním pokusu vze urovnat Luns prohlásil, Oe myzlenka spole ného evropského trhu kv li Francii ulehla k zimnímu spánku.⁸⁸ Francouzské jednání vysv tlil de Gaulle na tiskové konferenci, která se konala a0 9. zá í. Prohlásil, Oe jednání evropské technokracie pozlapává francouzskou demokracii, co0 nem Oe p ipustit, proto Francie odmítá, aby 1. ledna 1966 vezlo v platnost pravidlo, které by umo0 ovalo rozhodovat ve spole enství kvalifikovanou v tzinou. Jean Monnet ve svých pam tech de Gaullovo jednání odsuzuje. Dle n j toti0 Francii vede na zastaralou cestu nacionalismu, co0 nutn vyvolá vlnu nacionalismu i v dalzích zemích, zvlázt pak v N mecku.⁸⁹ V íjnu p tice stát trvajících na ímských smlouvách vyzvala Francii, aby se vrátila k jednání, avzak bez úsp chu.

Krise trvala a0 do následujícího roku, kdy se 28. a 29. ledna konal v Lucemburku kongres, na kterém p tice stát p ijala francouzskou podmínku o form hlasování. Jednalo se o kompromis, ve kterém byla p ijata forma v tzinového hlasování, ale zároveň kterémukoli státu bylo dovoleno pou0ít faktické veto, pokud rozhodnutím spole enství budou vá0n ohro0eny zájmy daného státu. Co je mo0né pova0ovat za ohro0ení zájm , vzak nebylo na kongresu definováno.⁹⁰ P ijmutí Lucemburského kompromisu bylo v nizozemském tisku reflektováno velmi negativn . Názor Nizozemc je znát ji0 z pouhých názv lánk , které popisují Lucemburský kongres a následný kompromis jako prohru i jako krok Evropského hospodá ského spole enství zp t.⁹¹ Jejich rozho ení vzak netrvalo dlouho, nebo si uv domili, Oe Lucemburský kompromis jim naopak p inází úlevu od n kolikar0 ního nap tí ve spole enství a umo0 uje jim pokračovat ve sjednocování Evropy.⁹²

⁸⁷ Crisis. *De Telegraaf* [online]. 2.7.1965, . 1 [cit. 2014-03-03]. Dostupné z: [http://kranten.delpher.nl/nl/view/index?query=de+gaulle+luns&coll=ddd&image=ddd%3A110589503%3Ampg21%3Aa0218&page=3&maxperpage=10&cql%5B%5D=\(date+_gte_+16-06-1965\)&cql%5B%5D=\(date+_lte_+10-09-1965\)&cql%5B%5D=\(content+all+de+and+gaulle+and+luns\)](http://kranten.delpher.nl/nl/view/index?query=de+gaulle+luns&coll=ddd&image=ddd%3A110589503%3Ampg21%3Aa0218&page=3&maxperpage=10&cql%5B%5D=(date+_gte_+16-06-1965)&cql%5B%5D=(date+_lte_+10-09-1965)&cql%5B%5D=(content+all+de+and+gaulle+and+luns))

⁸⁸ Mr. Luns na gesprek in Parijs: Euromarkt in "winterslaap". *De Telegraaf* [online]. 13.7.1965, . 1 [cit. 2014-03-03]. Dostupné z:

[http://kranten.delpher.nl/nl/view/index?query=de+gaulle+luns&coll=ddd&image=ddd%3A011198321%3Ampg21%3Aa0139&page=1&maxperpage=10&cql%5B%5D=\(date+_gte_+13-07-1965\)&cql%5B%5D=\(date+_lte_+14-07-1965\)&cql%5B%5D=\(content+all+de+and+gaulle+and+luns\)](http://kranten.delpher.nl/nl/view/index?query=de+gaulle+luns&coll=ddd&image=ddd%3A011198321%3Ampg21%3Aa0139&page=1&maxperpage=10&cql%5B%5D=(date+_gte_+13-07-1965)&cql%5B%5D=(date+_lte_+14-07-1965)&cql%5B%5D=(content+all+de+and+gaulle+and+luns))

⁸⁹ MONNET, Jean. *Pam tí*. 1. vyd. Plze : Vydavatelství a nakladatelství Alez en k, 2012. ISBN 978-80-7380-372-8. Str. 353

⁹⁰ FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. . 1. dotisk. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2010. ISBN 978-80-7325-223-6. Str. 95

⁹¹ Kranten. *Delpher* [online]. 2014 [cit. 2014-03-03]. Dostupné z: http://kranten.delpher.nl/nl/results/index?coll=ddd&query=&cql%5B0%5D=%28date+_gte_+27-01-1966%29&cql%5B1%5D=%28date+_lte_+10-03-1966%29&cql%5B2%5D=%28content+all+compromis+and+luns%29

⁹² SEGERS, Mathieu. *Reis naar het continent: Nederland en de Europese integratie, 1950 tot heden*. [e-book]. 1e druk. Amsterdam: Uitgeverij Bart Bakker, 2013. ISBN 978-90-351-3912-1. Blz. 501

3.2 Mansholt vliv na společnou zemědělskou politiku

Jednou z nejvládnějších postav zemědělské politiky je Sicco Mansholt, jehož myšlenky a zkušenosti formovaly evropskou zemědělskou politiku. Tento nizozemský politik se již od svého mládí zajímal o zemědělství, jistě na něm bylo vlivem strávené na otcově farmě. Sám se chtěl stát zemědělcem, ale finanční možnosti mu nedovolily pořídit si vlastní farmu, proto se rozhodl odjet do Indonésie, aby zde pracoval na olejových plantážích. V roce 1936 se vrátil do Nizozemska, aby si splnil svůj sen. Během druhé světové války se zapojil do odbojové činnosti. Na jeho farmě se ukrývali uprchlíci a zbraně pro členy odboje.⁹³ Mansholtova činnost během druhé světové války mu zajistila mnoho vládních kontaktů, díky nimž se po druhé světové válce stal nejmladším nizozemským ministrem, a to ministrem zemědělství, rybolovu a distribuce potravin. Po ukončení druhé světové války, jejíž poslední rok v Nizozemsku způsobil hladomor, měla jeho funkce nesmírný význam. Ihned po svém nástupu přijal opatření, která napomohla obnově zásobování. Mansholt si uvědomoval, že pouhá opatření situaci dlouhodobě nevylepší, a že je potřeba nizozemské zemědělství zcela zmodernizovat. Z čehož dovozu zavedl stanovení minimálních cen u zemědělských produktů, prosadil výzvy investice do výzkumu a vzdělání, aby se zvýšila produktivita a v neposlední řadě podporoval slučování farem do efektivnějších celků.⁹⁴ Jeho myšlenky v Nizozemsku úspěšně, z čehož dovozu začal Mansholt již v roce 1950 pracovat na návrhu, který by pomohl zlepšit také evropské zemědělství. Nikdo netušil, zda návrhy, se kterými úspěšně v Nizozemsku, by mohly úspěšně i v Evropě, která se jakýmkoli způsobem v zemědělství bránila.⁹⁵ Nicméně právě Mansholtovy myšlenky stály u zrodu zemědělské politiky definované v římských smlouvách.

V roce 1957 byl Mansholt obviněn opozičními poslanci, že se více než své funkci ministra zemědělství vnuje evropským záležitostem, což zškodí nizozemskému zemědělství. Mansholt jejich výtku přijal a na svůj post rezignoval. Premiér Drees po jeho odchodu oznámil, že vláda je za něj velmi ráda, že dokázal opustit svou funkci, nebo se konečně může plně věnovat evropskému zemědělství.⁹⁶ V roce 1958 a po vzniku EHS se Mansholt stává komisařem pro zemědělství.

⁹³ Mansholt, Sicco Leendert (1908-1995). In: *Huygens ING* [online]. 2013 [cit. 2014-03-05]. Dostupné z: <http://resources.huygens.knaw.nl/bwn1880-2000/lemmata/bwn6/mansholt>

⁹⁴ Sicco Mansholt: zemědělec, odbojář a skutečný Evropan. In: *Europa.eu* [online]. 2014 [cit. 2014-03-05]. Dostupné z: http://europa.eu/about-eu/eu-history/founding-fathers/pdf/sicco_mansholt_cs.pdf

⁹⁵ Mansholt, Sicco Leendert (1908-1995). In: *Huygens ING* [online]. 2013 [cit. 2014-03-05]. Dostupné z: <http://resources.huygens.knaw.nl/bwn1880-2000/lemmata/bwn6/mansholt>

⁹⁶ Mansholt, Sicco Leendert (1908-1995). In: *Huygens ING* [online]. 2013 [cit. 2014-03-05]. Dostupné z: <http://resources.huygens.knaw.nl/bwn1880-2000/lemmata/bwn6/mansholt>

Společná zemědělská politika je spojena s podpisem římských smluv a je definována jako součást společného trhu. Tudiž pro ni platil stejný časový plán zavádění jako pro společný trh. Mnozí se domnívali, že její realizace za pouhých dvanáct let naprosto nemožná, a to i z toho důvodu, že ve smlouvách byly uvedeny pouze zásady společné zemědělské politiky, nikoli způsob, jakým jí má být dosaženo.⁹⁷ Mansholt byl však optimista, který věřil, že pomocí správných opatření se dvanáctiletý plán dá zvládnout.⁹⁸ Na začátku července v roce 1958 se v italské Strese konala konference, na které měly být vypracovány základní zásady a mechanismy společné zemědělské politiky. Mansholt na kongresu upozornil na nutnost zvýšení produktivity práce i potřebu stanovení ceny jako tržního regulátoru nabídky a poptávky. Výsledkem jím navrhovaných opatření mělo být zlepšení struktury zemědělství a navazujícího potravinářského průmyslu, což by mělo vést k vyrovnání zemědělství s ostatními hospodářskými sektory.⁹⁹ Výsledkem kongresu bylo určení Komise jako navrhovatele cen zemědělských produktů, jež budou následně schvalovány Radou ministrů. Také byly navrženy tři základní principy společné zemědělské politiky. Jednalo se o jednotu trhu, preferenci vlastního zemědělského zboží před dováženým a finanční solidaritu, která garantovala rozložení finančních nákladů mezi členské státy rovnoměrně.¹⁰⁰ Poslední dva jmenované principy vnázely do společností mnoho konfliktů. Druhý princip totiž stanovoval, že členské státy musí upřednostňovat zboží z jiných členských států před zbožím z třetích zemí, které však bylo v dřívějších případech často dražší cenou. Finanční ztrátu průmyslových zemí, které musely dovoz zboží zastavit, měly vykompenzovat vývoz průmyslové produkce. Neustálé zvedání zemědělských cen však brzy tuto kompenzaci výhodou zrušilo, a tak se kompenzace zemědělské produkce stala zdrojem konfliktů mezi průmyslovou Německou spolkovou republikou a Belgií na jedné straně a agrární Francií a Nizozemskem na straně druhé.¹⁰¹ Kvůli uzavření svého trhu se zemědělskými produkty a zaručení dorovnaní konkurenceschopné ceny pro vyvážející země se společností dostala do

⁹⁷ FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. . 1. dotisk. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2010. ISBN 978-80-7325-223-6. Str. 442

⁹⁸ Sicco Mansholt: zemědělec, odbojář a skutečný Evropan. In: *Europa.eu* [online]. 2014 [cit. 2014-03-05]. Dostupné z: http://europa.eu/about-eu/eu-history/founding-fathers/pdf/sicco_mansholt_cs.pdf

⁹⁹ SVATOŤ, Miroslav et al. *Agrární politika: vybraná témata*. 1. vyd. . 2. dotisk. Praha: Česká zemědělská univerzita, 2013. ISBN: 978-80-213-1914-1. Str. 52

¹⁰⁰ FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. . 1. dotisk. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2010. ISBN 978-80-7325-223-6. Str. 444

¹⁰¹ Tamtéž. Str. 446-447

problému i se Světovou obchodní organizací, je chování společností označena za porušení volné soutěže.¹⁰²

Rostoucí napětí vyvolané konfliktem mezi průmyslovými a agrárními zeměmi Komisi přivedlo k tomu, že prostřednictvím cenové politiky nelze dosáhnout stabilního a efektivního zemědělství. Z čehož důvod se Komise rozhodla přistoupit k restrukturalizaci společné zemědělské politiky. První návrh zřízení restrukturalizace předkládá Komise v roce 1968 pod názvem Zemědělství 1980. Jedná se o dílo komisaře Mansholta, proto je návrh všeobecně znám pod jménem Mansholt v plánu.¹⁰³ Zpráva vytyčila základní body, jež je nutné ve společné zemědělské politice změnit. Jednalo se o snížení výdajů na podporu, vytvoření vztahů, efektivních farem, využití tržního mechanismu, snížení celkové plochy obhospodávané půdy, snížení zaměstnanosti v zemědělství pomocí předávných odchodů do penze i rekvalifikace a v neposlední řadě se zpráva zabývala zlepšením marketingu.¹⁰⁴ Po předložení plánu se okamžitě začaly ozývat negativní reakce z řad zájmových farmářských skupin, které usilovaly o ponechání stávajícího stavu společné zemědělské politiky, protože nebyly ochotné přistoupit na snížení svých příjmů.¹⁰⁵ Zemědělci představovali velkou voličskou skupinu, a tak se vláda neodvážovala schválit Mansholt v plánu jim navzdory. Největším odporcem byla francouzská vláda v čele s prezidentem de Gaullem, která dokonce proti přijetí plánu dvakrát využívala svého práva veta.¹⁰⁶ A koliv Mansholtovi spolupracovníci jej popisují jako charismatického eleganty, který se sice snadno rozčilil, ale nikdy to na sobě nedal znát, na de Gaullovo chování reagoval nekorektní poznámkou, že de Gaulle v nacionalismus bude brzy na stejné úrovni jako Hitler v.¹⁰⁷

Po odchodu prezidenta de Gaulla a summitu v Haagu se Mansholt pokusil jezt jednou přediměřit členské státy, aby přijaly jeho návrh. Učinil tak na návštěvě v Londýně, kde navrhl britským představitelům, aby podmínili svůj vstup do ES přijetím jeho návrhu na restrukturalizaci společné zemědělské politiky.¹⁰⁸ Bohužel se mu je předit

¹⁰² MARŤÍKOVÁ, Kateřina. *Evropská ekonomická integrace*. 1. vyd. Liberec: VÚTS, 2011. ISBN: 978-80-87184-17-2. Str. 49

¹⁰³ FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. . 1. dotisk. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2010. ISBN 978-80-7325-223-6. Str. 453 a 457

¹⁰⁴ SVATOŤ, Miroslav et al. *Agrární politika: vybraná témata*. 1. vyd. . 2. dotisk. Praha: Česká zemědělská univerzita, 2013. ISBN: 978-80-213-1914-1. Str. 54

¹⁰⁵ FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. . 1. dotisk. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2010. ISBN 978-80-7325-223-6. Str. 458

¹⁰⁶ VEBER, Václav. *Dějiny sjednocené Evropy: od antických poátků do současnosti*. 2. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2009. ISBN 978-80-7106-570-8. Str. 255

¹⁰⁷ Mansholt, Sicco Leendert (1908-1995). In: *Huygens ING* [online]. 2013 [cit. 2014-03-05]. Dostupné z: <http://resources.huygens.knaw.nl/bwn1880-2000/lemmata/bwn6/mansholt>

¹⁰⁸ FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. . 1. dotisk. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2010. ISBN 978-80-7325-223-6. Str. 459

nepodařilo. I když Mansholt v plánu zůstal nezrealizován, jeho význam je nepopiratelný, protože upozornil na nutnost restrukturalizace společné zemědělské politiky

3.3 První přímé volby do Evropského parlamentu

Již při vzniku Parlamentárního shromáždění¹⁰⁹ Evropského společenství uhlí a oceli v září 1952 si mohly členské státy vybrat, zda budou své zástupce do Shromáždění volit přímo či nepřímo. Na přímou volbu bylo ještě brzy, ani jeden stát si tuto možnost nevybral.¹¹⁰ Římské smlouvy již po Itálii, kde přímá volba zavedena bude. Krize, která společenství postihla, však její zavedení zpomalila. Znovu se o zavedení přímé volby začalo hovořit na summitu v Haagu v roce 1969. Výsledkem jednání bylo založení výboru, jenž se měl problematikou přímé volby zabývat. Jeho činnost však byla brzy pozastavena, a to z důvodu přijímání nových členů. Radě členů Shromáždění se nezdálo vhodné řešit tuto otázku bez budoucích partnerů. Za jejich rozhodnutím se také skrývala obava, že Shromáždění přímou volbou získá mnoho pravomocí. Tato obava byla na summitu v Paříži v prosinci 1974 rozptýlena, nebo Rada konstatovala, že přímá volba nebude mít vliv na rozsah pravomocí Shromáždění.¹¹¹

Ve Smlouvě o vzniku EHS byla při přímou volbu stanovena podmínka jednotnosti. Dosažení jednotnosti volebního systému bylo nemožné, a proto byla 14. ledna 1975 vydána zpráva, která jednotnost neinterpretovala jako jednotu volebního systému, ale jako jednotu v základních volebních pravidlech.¹¹² Tato zpráva, nazývaná Patijnova zpráva, získala jméno po nizozemském levicovém politikovi Scheltovi Patijnovi. Dr. Patijn se po jejím zveřejnění nechal slyšet, že se přímá volba neměla odkládat kvůli přijímání nových členů, a to z toho důvodu, že ES se bude rozšiřovat neustále a zavádění něčeho tak důležitého, jako je přímá volba, by se nemělo oddalovat.¹¹³ Rada na základě této pragmatické zprávy stanovila, že přímé

¹⁰⁹ Evropský parlament byl dříve nazýván shromážděním. Označení Evropský parlament nese až od roku 1986.

¹¹⁰ SOKOL, Petr. *Volby do Evropského parlamentu 1979-2009*. 1. vyd. Praha: Jalta, 2009. ISBN: 978-80-86396-45-3. Str. 17

¹¹¹ FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. . 1. dotisk. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2010. ISBN 978-80-7325-223-6. Str. 313

¹¹² DO KAL, Vít, Petr, KANIOK a Jan ZÁVŘICKÝ. *Evropský parlament*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita Brno, Mezinárodní politologický ústav, 2007. ISBN: 978-80-210-4329-9. Str. 37

¹¹³ GERARDS, Jos. Plan van Dr. S. Ptiijn goedgekeurd: Europa kiest in 1978 - na achttien jaar - zijn Parlement. *Limburgsch dagblad* [online]. 25.1.1975, . 1 [cit. 2014-03-06]. Dostupné z: [http://kranten.delpher.nl/nl/view/index?query=patijn&coll=ddd&image=ddd%3A010560774%3Ampeg21%3Aa0143&page=1&maxperpage=10&cql%5B%5D=\(date+_gte_+01-01-1975\)&cql%5B%5D=\(date+_lte_+31-12-1976\)&cql%5B%5D=\(content+all+patijn\)](http://kranten.delpher.nl/nl/view/index?query=patijn&coll=ddd&image=ddd%3A010560774%3Ampeg21%3Aa0143&page=1&maxperpage=10&cql%5B%5D=(date+_gte_+01-01-1975)&cql%5B%5D=(date+_lte_+31-12-1976)&cql%5B%5D=(content+all+patijn))

volby do Evropského shromáždění se budou konat v roce 1978 nebo v co nejkratším termínu po tomto datu.¹¹⁴ Administrativní úpravu prvních přímých voleb upravil Bruselský akt zveřejněný v září 1976. Bruselský akt ideově navazoval na Patijnovu zprávu a upravoval například počet mandátů, dobu jejich trvání, s jakými funkcemi je mandát neslučitelný a stanovil dny, ve kterých se budou volby konat.¹¹⁵ Volby se mohly konat až v roce 1979, protože Velká Británie nestihla Bruselský akt ratifikovat včas.

7. a 10. června 1979 miliony obyvatel Evropských společenství dostali příležitost zvolit si své zástupce v Evropském shromáždění. Volilo se v devíti státech a volební místnosti se uzavíraly v každém státě v jiný den, proto se s vyhlášením výsledků muselo počkat až do pondělí jedenáctého. Již po uzavření místností se v nizozemském tisku objevily titulky, že první evropské volby nechaly Nizozemce chladnými, a to z toho důvodu, že se k volbám dostavilo pouze 57,8% voličů. Jak se v článku píše, je tento počet v porovnání s volbami konanými v minulých letech velmi nízký. Posledních krajských voleb se zúčastnilo 79,1% obyvatel a parlamentních voleb konaných v roce 1977 dokonce 87,6% obyvatel.¹¹⁶ Vítězem evropských voleb se v Nizozemsku stala nově vzniklá křesťansko-demokratická CDA,¹¹⁷ jež získala deset mandátů. Druhou nejsilnější stranou byla PvdA s devíti mandáty, dále se do Shromáždění dostala VVD se čtyřmi mandáty a poslední stranou se dvěma zástupci byla strana D66, jež byla po právu nazývána vítězem těchto voleb, protože dokázala získat dvojnásobný počet hlasů v posledních regionálních volbách.¹¹⁸

3.4 Jednotný evropský akt

O revizi zakládajících smluv se začalo hovořit ve spojitosti s tzv. Bílou knihou o vnitřním trhu, která poukazovala na fakt, že o společném trhu rozhoduje pouze Rada,

¹¹⁴ FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. . 1. dotisk. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2010. ISBN 978-80-7325-223-6. Str. 313

¹¹⁵ DO KAL, Vít, Petr, KANIOK a Jan ŽÁVŘICKÝ. *Evropský parlament*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita Brno, Mezinárodní politologický ústav, 2007. ISBN: 978-80-210-4329-9. Str. 37

¹¹⁶ Meer dan 40 procent bleef weg: Euro-stembus laat Nederlanders koud. *De Telegraaf* [online]. 8.6.1979, . 1 [cit. 2014-03-06]. Dostupné z:

[http://kranten.delpher.nl/nl/view/index?query=verkiezingen&coll=ddd&image=ddd%3A011200360%3Apage%21%3Aa0001&page=1&maxperpage=10&facets%5Btype%5D=artikel&cql%5B%5D=\(date+_gte_+07-06-1979\)&cql%5B%5D=\(date+_lte_+30-06-1979\)&cql%5B%5D=\(content+all+verkiezingen\)](http://kranten.delpher.nl/nl/view/index?query=verkiezingen&coll=ddd&image=ddd%3A011200360%3Apage%21%3Aa0001&page=1&maxperpage=10&facets%5Btype%5D=artikel&cql%5B%5D=(date+_gte_+07-06-1979)&cql%5B%5D=(date+_lte_+30-06-1979)&cql%5B%5D=(content+all+verkiezingen))

¹¹⁷ Strana CDA vznikla sloučením tří stran, jednalo se o dvě protestantské a jednu křesťanskou a právo volby do Evropského parlamentu byly prvními, do kterých šly tyto strany společně.

¹¹⁸ Uitslag Europese verkiezingen: Overtuigende winst van CDA op de PvdA. *De Telegraaf* [online]. 12.6.1979, . 1 [cit. 2014-03-06]. Dostupné z:

[http://kranten.delpher.nl/nl/view/index?query=verkiezingen&coll=ddd&image=ddd%3A011200363%3Apage%21%3Aa0001&page=1&maxperpage=10&facets%5Btype%5D=artikel&cql%5B%5D=\(date+_gte_+07-06-1979\)&cql%5B%5D=\(date+_lte_+30-06-1979\)&cql%5B%5D=\(content+all+verkiezingen\)](http://kranten.delpher.nl/nl/view/index?query=verkiezingen&coll=ddd&image=ddd%3A011200363%3Apage%21%3Aa0001&page=1&maxperpage=10&facets%5Btype%5D=artikel&cql%5B%5D=(date+_gte_+07-06-1979)&cql%5B%5D=(date+_lte_+30-06-1979)&cql%5B%5D=(content+all+verkiezingen))

tuđí0 jsou rozhodnutí ovlivn na zájmy jednotlivých zemí. Na základ této kritiky byla svolána 9. zá í 1985 mezinárodní konference v Lucemburku, aby zde byly projednány úpravy zakládajících smluv. Výhrady k zásah m do ímských smluv m lo Dánsko, ecko a Velká Británie, i proto jednání trvala p es t i m síce. Výsledkem jednání se stal dokument s názvem Jednotný evropský akt navr0ený Jacquesem Delorse. Delors v návrh p edpokládal, 0e p ijetím dokumentu dojde k odstran ní práva veta p i hlasování v Rad v n kterých oblastech, k za len ní Evropského parlamentu do legislativního procesu i p ijetí společné m ny.¹¹⁹ Kone ná podoba JEA byla mnohem u0zí ne0 Delors p edpokládal.¹²⁰ I kdy0 byl Delors zklamán, 0e dozlo p i jednáních o podob JEA ke kompromisu, byl rád, 0e se zachovala polo0ka o m nové unii. Nizozemci byli z kompromisu také zklamáni, p edpokládali, 0e bude p ijato více z Delorsova p vodního návrhu.¹²¹ Deset dní p ed slavnostním podpisem Jednotného evropského aktu oznámila dánská, italská a ecká vláda, 0e odmítají JEA podepsat. I p es jejich postoj dozlo 17. února 1986 k jeho podpisu. Dánská vláda se rozhodla vypsát referendum, zda má být JEA podepsán i nikoli. Itálie a ecko se rozhodly jednat dle výsledku dánského referenda, a proto také ekaly na jeho výsledek. Referendum prob hlo 27. února a Dánové v n m Jednotný evropský akt podpou ili. O den pozd ji zástupci Dánska, Itálie a ecka Akt také podepsali.¹²² JEA vstoupil v platnost v ervenci 1987.

¹¹⁹ FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. . 1. dotisk. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2010. ISBN 978-80-7325-223-6. Str. 120-121

¹²⁰ VEBER, Václav. *D jiny sjednocené Evropy: od antických po átk do sou asnosti*. 2. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2009. ISBN 978-80-7106-570-8. Str. 330

¹²¹ THATCHEROVÁ, Margaret. *Roky na Downing Street*. 1. vyd. Praha: Naze vojsko, 1996. ISBN: 80-206-0471-5. Str. 380

¹²² FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. . 1. dotisk. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2010. ISBN 978-80-7325-223-6. Str. 122

4 EVROPSKÁ INTEGRACE PO MAASTRICHTU

Za átek devadesátých let znamenal pro Evropu velký zlom, dozlo k rozpadu Sovetského svazu, pádu Berlínské zdi a následnému sjednocení Německa a ve vztin st edoevropských a východoevropských stát dozlo ke zm n státního režimu. Evropská spole enství musela na tyto události reagovat, nebo se jich přímo dotýkaly. V samotných spole enstvích dozlo na za átku devadesátých let k události, která je považována za p evratnou. Byla podepsána Smlouva o vzniku Evropské unie, která je vzeobecn nazývána Maastrichtskou smlouvou podle místa svého vzniku. Po podepsání Maastrichtské smlouvy se Evropská unie p ipravovala na zavedení spole né m ny a také na rozšíření o nové leny z ad postkomunistických zemí. Tato kapitola se bude zabývat nejd le0it jzími událostmi evropské integrace od vzniku Evropské unie a0 po sou asnost.

4.1 Smlouva o vzniku Evropské unie a proces jejího utváření

Sjednocení Německa a pád komunistického systému p inesl zemím spole enství nové formy spolupráce, které za aly p ekra ovat rámec stanovený zakládajícími smlouvami. Z tohoto dvodu se zem za aly zajímat o jejich revizi. Okupace Kuvajtu a s tím spojené zahájení operace Pouztní bou e a také vypuknutí vále né konfliktu v bývalé Jugoslávii vy0adovalo, aby zem ES zaujaly k zahrani ní politice jednotný postoj.¹²³ Na p ipravované mezinárodní konferenci¹²⁴ se m lo vy ezit, jakým zp sobem spole enství zm ní p ijímání nových len , jak se vyrovná se sjednocením Německa a jak se upraví vztah k USA a k zahrani ní politice obecn . Spole enství ji0 od svého zalo0ení po ítala, 0e jednou budou sjednocovat v tzinu evropských stát , ale v devadesátých letech na tento fakt jezť nebyla p ipravena.¹²⁵ D le0itým tématem konference se stala otázka, zdali se mají nejprve p ijmout nové lenové a teprve poté upravit smlouvy, anebo nejprve ud lat revizi smluv a teprve poté p ijmout nové leny. Státy up ednost ující federalistické pojetí, mezi nimi

¹²³ FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. . 1. dotisk. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2010. ISBN 978-80-7325-223-6. Str. 127

¹²⁴ Ve skute nosti se jednalo o dv paralelní konference, jedna projednávala politickou jednotu a druhá m novou politiku spole enství.

¹²⁵ VEBER, Václav. *D jiny sjednocené Evropy: od antických po átk do sou asnosti*. 2. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2009. ISBN 978-80-7106-570-8. Str. 348

i Nizozemsko, po0adovaly nejprve revizi smluv a teprve poté p istoupit k rozzi ování spole enství. Zastánci mezivládního p ístupu cht li nejprve spole enství rozší it a teprve s novými partnery projednat p ípadnou revizi smluv.¹²⁶ Federalistický p ístup vyhrál.

Konference začala 15. prosince 1990 a trvala více než rok. Tudi0 se za dobu jejího trvání vyst ídaly t i zem na postu p edsedající zem , jednalo se o Itálii, Lucembursko a Nizozemsko. Lucemburské a nizozemské p edsednictví z roku 1991 bylo pro formování podoby budoucí Evropské unie nejd le0it jzí, proto0e ob tyto zem p izly s návrhem smlouvy o vzniku EU. Lucembursko p izlo se svým návrhem na konci svého p edsednictví, 28. ervna. Jejich návrh se nazývá chrámový model, nebo jednotlivé aktivity byly rozd lovány do tzv. pilí . První pilí obsahoval všechny aktivity spojené s Evropskými spole enstvími a jednotným trhem. Byl zde uplatn n nadnárodní princip, tudí0 se o v cech z tohoto pilí e m lo rozhodovat kvalifikovanou v tzinou. Do druhého pilí e zahrnuly spole nou zahrani ní a bezpe nostní politiku a t etímu pilí i pat ila justice a vnítro. V druhém a t etím pilí i byl nadále uplat ován mezivládní princip, tak0e se zde m lo rozhodovat jednomysln . P edstavitelé Lucemburska si p i sestavování tohoto návrhu dali za úkol, 0e nesmí obsahovat 0ádné sporné otázky a jeho podoba by tak m la vyhovovat vzem lenským zemím.¹²⁷ Reakce na lucemburský návrh se lizily, tzv. federalistické státy, které zastupovalo Nizozemsko, Belgie, Itálie i N mecko, shledávaly návrh nedostate n ambiciózní. Nizozemsko spole n s Belgií m lo velké výhrady k pilí ovému systému.¹²⁸ Nizozemsko si proto dalo za úkol p ednést jiný návrh Smlouvy o vzniku EU, který by vyhovoval i federalistickým zemím. Sv j alternativní návrh nizozemztí p edstavitelé v ele s Pietem Dankertem p ednesli jí0 24. zá í. Zavád li v n m tzv. stromovou strukturu, kdy základem neboli kmenem byl spole ný institucionální a právní základ, kozatou korunu m ly p edstavovat jednotlivé integra ní oblasti a politiky.¹²⁹ Nizozemský návrh p edpokládal rovnom rn jzí rozlo0ení evropských aktivit, uplatn ní nadnárodního principu a posílení pravomocí Komise a Evropského parlamentu, co0 se v tzin

¹²⁶ FAJMON, Hynek. Maastrichtská smlouva: p elom v integraci. In: *Maastrichtská smlouva: patnáct let poté: sborník text* . 1. vyd. Praha: CEP . Centrum pro ekonomiku a politiku, 2007. Ekonomika, právo, politika, . 62/2007. ISBN: 978-80-86547-81-7. ISSN: 1213-3299. Str. 16

¹²⁷ VEBER, Václav. *D jiny sjednocené Evropy: od antických po átk do sou asnosti*. 2. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2009. ISBN 978-80-7106-570-8. Str. 352

¹²⁸ BOS, Bob R.A. van den. *Mirakel en debacle: de Nederlandse besluitvorming over de Politieke Unie in het Verdrag van Maastricht*. 1. vyd. Assen: Van Gorcum, 2008. Dostupné z: <https://openaccess.leidenuniv.nl/bitstream/handle/1887/12859/Thesis.pdf?sequence=1>. Doctoral thesis. Leiden university.

¹²⁹ LOSAR ÍK, Ivo. Maastrichtská smlouva a kontinuita evropské integrace. In: *Maastrichtská smlouva: patnáct let poté: sborník text* . 1. vyd. Praha: CEP . Centrum pro ekonomiku a politiku, 2007. Ekonomika, právo, politika, . 62/2007. ISBN: 978-80-86547-81-7. ISSN: 1213-3299. Str. 40

lenských zemí nelíbilo. Belgické vlády se nizozemský návrh líbil, proto se korespondoval s jejich názory na justici a zahraniční politiku. Dánská vláda se s pilířovým systémem neztotožnila, ale nepodporovala nizozemskou snahu přijít s novým úplně novým. Podporovala pouhou úpravu lucemburského návrhu. Francie byla ve svých názorech velmi kritická, podobu Evropského parlamentu, jak byl popisován Nizozemci, nazvali francouzští představitelé oblidou, ji nelze akceptovat. Výhrady měli i k tomu, že by kvůli návrhu mohli být izolováni od rozhodování v evropských záležitostech. Italským zástupcem se předložený text zdál dobrý, jen ve své podobě nerealizovatelný, podporovali proto jeho zpracování a opětovné předložení na konci předsednického období. Irští představitelé nizozemský návrh rovnou zamítli, nebo dávali přednost lucemburské variantě, která více odpovídala jejich názorům. Německo s nizozemským návrhem souhlasilo, protože se jim zamlouvala podoba nastupující nové unie. Portugalsko návrh odmítlo ze stejných důvodů jako Irsko. Španělská vláda zase souhlasila s návrhem Itálie. Španělští zástupci s návrhem souhlasili, ale chtěli více prostoru v novatristohavalecké politice, jež je v té době trápila. Vláda Velké Británie nenaznačila zálibu ani v jednom z návrhů, nakonec se však rozhodla podporovat pilířový koncept, který více odpovídal její politice.¹³⁰ Základem byl nizozemský návrh definitivně smeten ze stolu a přednost dostala lucemburská varianta návrhu smlouvy. Nizozemské vlády nezbylo nic jiného než respektovat předání v tuzemsku a lucemburský návrh přijmout, ale základem je v Nizozemsku označováno jako „erné pondělí“ nizozemské evropské politiky.¹³¹

Návrh smlouvy byl schválen 9. prosince 1991 v Maastrichtu a samotná smlouva byla podepsána ministry zahraničních věcí 7. února 1992. Ratifikační proces nebyl jednoduchý. Jednalo se o změnu základního smluvního rámce, proto byl potřebný souhlas všech členských zemí.¹³² Ratifikace měla být dokončena do konce roku 1992. Tento plán zvládlo uskutečnit pouze osm zemí, mezi nimi i Nizozemsko, které Maastrichtskou smlouvu ratifikovalo 15. prosince 1992.¹³³ Problém s ratifikací smlouvy vznikl v Dánsku, které o Smlouvě o vzniku EU nechalo hlasovat v referendu. Dánští občané smlouvu nepřijali. Dánské odmítnutí velmi zkomplikovalo situaci, smlouva měla

¹³⁰ BOS, Bob R.A. van den. *Mirakel en debacle: de Nederlandse besluitvorming over de Politieke Unie in het Verdrag van Maastricht*. 1. vyd. Assen: Van Gorcum, 2008. Dostupné z: <https://openaccess.leidenuniv.nl/bitstream/handle/1887/12859/Thesis.pdf?sequence=1>. Doctoral thesis. Leiden university.

¹³¹ ŽALOSAR, Ivo. Maastrichtská smlouva a kontinuita evropské integrace. In: *Maastrichtská smlouva: patnáct let poté: sborník textů*. 1. vyd. Praha: CEP - Centrum pro ekonomiku a politiku, 2007. Ekonomika, právo, politika, . 62/2007. ISBN: 978-80-86547-81-7. ISSN: 1213-3299. Str. 40

¹³² FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. . 1. dotisk. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2010. ISBN 978-80-7325-223-6. Str. 136

¹³³ VEBER, Václav. *Dějiny sjednocené Evropy: od antických poátků do současnosti*. 2. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2009. ISBN 978-80-7106-570-8. Str. 361

být prohlášena za neplatnou, jakmile by ji jedna země odmítla. Rada však nechť la smlouvu zcela zavrhnout, a tak dala, že se nic nestalo, a Dánsku byly navrženy úpravy smlouvy.¹³⁴ A kdyby se mohlo zdát, že se situace změnila, opak byl pravdou. Dánské zamítnutí smlouvy neznamenal krok jen pro dánskou vládu a orgány Evropských společenství, ale rozjelo negativní náladu po celé Evropě, kvůli čemuž byla smlouva v platnost až 1. listopadu 1993.¹³⁵

I když byla Maastrichtská smlouva pouze krátkým dokumentem, jejím přijetím se mnohé změnilo. Evropská společenství se sjednotila pod názvem Evropská unie, byl položen základ pro vznik společné měny, byla přijata sociální charta, i když bez úasti Velké Británie. Obyvatelé Evropské unie získali možnost být evropskými občany, což jim umožnilo nejen pracovat v kterékoli členské zemi, ale také v kterékoli zemi bydlet.¹³⁶ Dále byl přijat princip subsidiarity, který má vést k postupné decentralizaci. Mnozí kritici však namítají, že k decentralizaci nedochází, naopak že jsou pravomoci stále předávány směrem nahoru.¹³⁷

4.2 Hospodářská a měnová unie a zavedení eura

Členské země se měnovou unií začaly poprvé vážně zabývat po předložení Wernerovy zprávy 7. října 1970. Zpráva předpokládala, že nejdříve v roce 1980 vznikne Evropská měnová unie. Zrušení Brettonwoodského systému prezidentem Nixonem v srpnu 1971 však její zavedení uspíšilo. Již v roce 1972 se členské státy dohodly na udržování kurzů svých měn vůči dolaru v rozmezí +/- 2,25%. Toto navázání kurzů evropských měn na dolar je nazýváno „hadem v tunelu“. Systém hada pokračoval po státech konvergenci ekonomik, protože neměl skoro žádné nástroje pro řešení krizí.¹³⁸ Ty však brzy přišly v podobě ropných šoků, které ustála pouze západoněmecká marka, dánská koruna a měny zemí Beneluxu. Z toho důvodu se

¹³⁴ BOOKER, Christopher and Richard NORTH. *The great deception: the secret history of the European Union*. 1st pub. London: Continuum, 2005. ISBN: 0-8264-7652-X. P. 280

¹³⁵ JANSSEN, Joseph Ida Hendricus. *Publieke steun voor de Europese Unie: Analyse van de publieke opinie in 12 lidstaten, 1952-1998*. Maastricht, 2001. ISBN 90-5681-110-X. Dostupné z: <http://arnop.unimaas.nl/show.cgi?fid=7296>. Proefschrift. Universiteit Maastricht.

¹³⁶ VEBER, Václav. *Dějiny sjednocené Evropy: od antických poátků do současnosti*. 2. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2009. ISBN 978-80-7106-570-8. Str. 354

¹³⁷ BOOKER, Christopher and Richard NORTH. *The great deception: the secret history of the European Union*. 1st pub. London: Continuum, 2005. ISBN: 0-8264-7652-X. P. 281

¹³⁸ FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. . 1. dotisk. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2010. ISBN 978-80-7325-223-6. Str. 553

od systému sHada v tunelu%po dvou letech upustilo.¹³⁹ Na konci října 1977 představila Komise pod vedením Roye Jenkinsa projekt Evropského měnového systému, který byl členskými státy přijat. V březnu 1979 byla zavedena ECU. Jednalo se o měnovou jednotku složenou z podílu národních měn, který odpovídal ekonomické síle daných států a byl měněn každých pět let. Nizozemsko si udržovalo podíl na ECU po celou dobu kolem 10%, jednalo se o čtvrtý nejvyšší podíl.¹⁴⁰ Hlavním úkolem ECU bylo nahradit dolar v systému sHada v tunelu%Po jeho přijetí měnových států udržovaly svůj kurz v rozmezí +/- 2,25% vůči ECU.¹⁴¹ Kritické období přišlo v letech 1992-1993, kdy došlo k devalvaci několika evropských měn. 16. září 1992 byla nucena libra a lira opustit flukuační pásmo, další měnovy byly nuceny devalvovat. 2. srpna 1993 se země dohodly na rozšíření pásma z +/- 2,25% na +/- 15%. Jediné země, které si zachovaly původní pásmo, byly Německo a Nizozemsko.¹⁴² Nizozemsko si udrželo toto pásmo díky tomu, že se Nizozemská centrální banka vzdala nezávislosti své měnové politiky a kurz guldenů navázala pevně na německou marku.¹⁴³

Evropská měnová unie byla předstupněm Hospodářské a měnové unie, která vznikla na základě zprávy Jacquese Delorse z 12. dubna 1989. Zpráva obsahovala návrh třístupňového plánu, na jehož základě měla vzniknout HMU. První stupeň plánu předpokládal dokončení vnitřního trhu, v druhém stupni bylo naplánováno zřízení Evropského měnového institutu, definování eurozóny a po dosažení konvergence předpřiprava přechodu na euro. V třetím stupni mělo dojít ke stanovení směnných kurzů, zřízení Evropské centrální banky a Evropského systému centrálních bank a nakonec mělo dojít k přechodu zemí na euro.¹⁴⁴ Podoba Hospodářské a měnové unie se projednávala na konferenci, která se konala paralelně s konferencí o vzniku EU. Velkými zastánci HMU byla Belgie, Francie, Itálie a Španělsko, naopak jednoznačným odpůrcem byla Velká Británie, jež si později vymohla tzv. opt-outs výjimku ze Smlouvy o vzniku EU. Západoněmecké vlády vyhovovalo její dosavadní postavení v Evropské měnové unii, a proto se jí přilíhlo do HMU nechtělo. Nizozemsko od začátku zaujalo proti

¹³⁹ *Cesta k euru: jedna měna pro jednu Evropu*. Lucemburk: Úřad pro úřední publikace Evropských společenství, 2007. ISBN: 92-79-04472-9. Str. 3

¹⁴⁰ FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. . 1. dotisk. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2010. ISBN 978-80-7325-223-6. Str. 559-560

¹⁴¹ MARŤÍKOVÁ, Kateřina. *Evropská ekonomická integrace*. 1. vyd. Liberec: VÚTS, 2011. ISBN: 978-80-87184-17-2. Str. 97

¹⁴² FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. . 1. dotisk. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2010. ISBN 978-80-7325-223-6. Str. 562

¹⁴³ BALDWIN, Richard a Charles WYPLOSZ. *Ekonomie evropské integrace*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2008. ISBN: 978-80-247-1807-1. Str. 354

¹⁴⁴ *Cesta k euru: jedna měna pro jednu Evropu*. Lucemburk: Úřad pro úřední publikace Evropských společenství, 2007. ISBN: 92-79-04472-9. Str. 5

vzniku HMU rezervovaný postoj.¹⁴⁵ Hospodářská a měnová unie po schválení chrámového modelu spadá do prvního pilíře, tudíž je o ní rozhodováno nadnárodním principem. Jak ale její název napovídá, má mnoho společného i s hospodářskou politikou, která se však nachází v druhém pilíři a rozhoduje se o ní na mezivládní úrovni. Různý charakter rozhodování způsobuje v HMU iasto nemalé potíže.¹⁴⁶

Na začátku druhé etapy, v roce 1994, byl založen Evropský měnový institut, který měl za úkol koordinovat měnovou politiku členských zemí, podporovat spolupráci mezi národními bankami a měly zajistit technickou přípravu emise budoucích bankovek.¹⁴⁷ Institut sídlil na plázi Nемеcka ve Frankfurtu nad Mohanem. Na začátku třetí etapy byl institut nahrazen Evropskou centrální bankou, jež spadala do Evropského systému centrálních bank. Charakter ECB je ovlivněn německým bankovníctvím, nebo banka je založena na dvou základních principech, a to principu nezávislosti a principu cenové stability. Nejvyšším orgánem je Rada ECB, do ní jsou voleni na osmileté období bez možnosti opakované volby guvernér i národních bank. Vrcholnou funkci zastává prezident ECB, který je také volen na osm let. A práv jmenování prvního prezidenta ECB se ukázalo jako problém. V Nizozemsku se očekávalo, že do funkce prezidenta bude zvolen Willem F. Duisenberg,¹⁴⁸ jenž byl bývalým editorem Nizozemské národní banky a také posledním prezidentem Evropského měnového institutu.¹⁴⁹ Nizozemské plázi podporovali i německí představitelé. Proti Duisenbergovi se však postavila Francie, která představila vlastního kandidáta – Jeana-Claudea Tricheta. Nejmenování Duisenberga do funkce by pro nizozemské zástupce představovalo další velkou porážku na poli evropské politiky, a proto chtěli Duisenberga prosadit za každou cenu. Francouzští představitelé nechtěli Nizozemsku ustoupit, nebo je podporovalo Německo, podle jeho návrhu se zformovala podoba centrální banky i celého systému. Situace dospěla tak daleko, že nizozemská vláda oznámila, že proti jmenování francouzského kandidáta ukojí svého práva veta.¹⁵⁰ Nakonec ministr zahraničních věcí van Mierlo nabídl francouzské vládě kompromis, který by znamenal rozdělení funkčního období na dvě, aby oba kandidáti mohli funkci prezidenta zastávat. Duisenberg sám oznámil, že ve svých 62 letech

¹⁴⁵ FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. . 1. dotisk. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2010. ISBN 978-80-7325-223-6. Str. 132 a 569

¹⁴⁶ SYCHRA, Zdeněk. *Jednotná evropská měna: realizace hospodářské a měnové unie v EU*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2009. ISBN: 978-80-210-5082-2. Str. 44

¹⁴⁷ FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. . 1. dotisk. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2010. ISBN 978-80-7325-223-6. Str. 573

¹⁴⁸ Známe jej pod zkrácenou formou svého jména – Wim Duisenberg.

¹⁴⁹ BALDWIN, Richard a Charles WYPLOSZ. *Ekonomie evropské integrace*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2008. ISBN: 978-80-247-1807-1. Str. 403

¹⁵⁰ KABELA, Miroslav. *Holandská zkuzenost: jak malá země řeší aktuální společenské a politické problémy*. 2. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2000. ISBN: 80-85947-52-8. Str. 89-90

nebude schopen osmileté funkční období vykonávat, a tak kompromis nepřímo potvrdil.¹⁵¹ V roce 2003 Evropskou centrální banku opravdu opustil.

Přijetí společné měny předcházelo několika událostí. V roce 1995 se země dohodly na názvu společné měny, nebo nechtěly nadále užívat název ECU. Navrhovány byly názvy jako dukát, florin či franky, nakonec uspěl návrh německého spolkového kancléře Helmuta Kohla euro.¹⁵² Pokud země chtěly euro za svou měnu, musely splnit konvergenční pravidla pro vstup do eurozóny. Země například nesmely mít schodek svých veřejných financí větší než 3% HDP a průměrná míra inflace nesmela překročit míru inflace členských zemí s nejvyšší cenovou stabilitou o více než 1,5%.¹⁵³ Do eurozóny smlo k 1. lednu 1999 vstoupit jedenáct členských států, které začaly užívat v bezhotovostních platbách euro a začaly novou politiku převzal odpovědnost Evropský systém centrálních bank. O tři roky později se euro stalo oficiální měnou dvanácti členských států.¹⁵⁴ Na ukončení platnosti staré měny měly státy dva měsíce, Nizozemsku se to povedlo již k 28. lednu 2002.¹⁵⁵ Přijetí eura nemělo na život Nizozemců výrazný dopad, nebo nizozemská vláda přijetí eura podporovala a byla na tento krok připravena.¹⁵⁶

4.3 Nizozemci jako strážníci závazků : Pakt stability a Santerova Komise

Nizozemci již od počátku evropské integrace lpěli na dohodnutých pravidlech, a jakmile byla porušována, nebáli se proti tomu ohradit. Z těchto důvodů jsou Nizozemci často považováni za jakési strážníky dohodnutých závazků.¹⁵⁷ V roce 1995 byla jmenována nová komise a do jejího čela nastoupil bývalý lucemburský premiér Jacques Santer. Do konce roku 1998 byla Komise pod Santerovým vedením považována za efektivní úřad, ale 9. prosince 1999 odeslal Paul van Buitenen, který pracoval jako úředník Komise, Evropskému parlamentu zetištěstránkový dokument, který vze zmanil. Dokument upozoroval na špatné hospodaření Komise a podezření

¹⁵¹ KABELA, Miroslav. *Holandská zkuzenost: jak malá země eží aktuální společenské a politické problémy*. 2. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2000. ISBN: 80-85947-52-8. Str. 90

¹⁵² VEBER, Václav. *Dějiny sjednocené Evropy: od antických poátků do současnosti*. 2. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2009. ISBN 978-80-7106-570-8. Str. 378

¹⁵³ MARŤÍKOVÁ, Kateřina. *Evropská ekonomická integrace*. 1. vyd. Liberec: VÚTS, 2011. ISBN: 978-80-87184-17-2. Str. 98

¹⁵⁴ V roce 2001 splnilo konvergenční kritéria také Švédsko.

¹⁵⁵ FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. . 1. dotisk. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2010. ISBN 978-80-7325-223-6. Str. 586

¹⁵⁶ SYCHRA, Zdeněk. *Jednotná evropská měna: realizace hospodářské a měnové unie v EU*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2009. ISBN: 978-80-210-5082-2. Str. 236

¹⁵⁷ Tamtéž, str. 235

z korupce.¹⁵⁸ Evropský parlament po předložení Buiteneny zprávy projednával možnost Komisi odvolat. Nestalo se tak, a to z obav z destabilizace unie před přijetím eura. Nicméně díky médiím a později i frakci zelených a socialistů, kteří vyzvali k opětovnému projednání Buiteneny zprávy, byl vytvořen na Komisi a Santera tlak, na jehož základě Santer ustanovil nezávislý výbor, jenž se měl zabývat vyšetřením hospodářské situace Komise.¹⁵⁹ 15. března 1999 vydal výbor zprávu, v níž vztinu informací z Buitenenova dokumentu potvrdil. O den později podala Komise kolektivní demisi. Potrestán však byl i autor podnětu Paul van Buitenen, kterému po zveřejnění jeho zprávy byla sebrána polovina platu.¹⁶⁰

Druhý nizozemský zásah proti porušování pravidel unie je spojen s Paktem stability. Pakt stability byl zřízen kvůli obavám států, zejména Německa, že po splnění konvergenčních kritérií a vstupu do eurozóny nebudou již státy hlídány před hospodářskou nedisciplinovaností.¹⁶¹ Německé státy z toho důvodu přijaly na summitu v Amsterdamu v roce 1997 rezoluci, v níž se zavazují k vyrovnání nadměrného schodku ve veřejných financích a k uplatnění veškerých nástrojů vedoucích ke snížení státního dluhu. Pokud by kterákoliv země eurozóny tyto závazky nesplnila, byla Rada oprávněna udělit zemi sankci, a to nejdříve v podobě dvouletého bezúroňového depozita, které by po nenastolení nápravy do dvou let propadlo Evropské unii.¹⁶² První zemí, která musela depozit uložit, bylo Irsko v roce 2001. V roce 2002 se do problému dostalo Německo, Rada se však rozhodla sankci neudělit. V roce 2003 se do stejné situace dostala i Francie a té bylo uděleno pouze varování.¹⁶³ Nizozemská vláda s jednáním Rady nesouhlasila, nebo nedodržení Paktu v jednom státu mělo negativní vliv i na ostatní státy.¹⁶⁴ Z toho důvodu vystoupil nizozemský ministr financí 24. listopadu 2003 s protestem proti jednání Rady. Byl však jediný.¹⁶⁵ V roce 2004 nizozemská vláda deklarovala nadměrné zvýšení deficitu, dle posledních rozhodnutí

¹⁵⁸ BOOKER, Christopher and Richard NORTH. *The great deception: the secret history of the European Union*. 1st pub. London: Continuum, 2005. ISBN: 0-8264-7652-X. P. 357

¹⁵⁹ FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. . 1. dotisk. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2010. ISBN 978-80-7325-223-6. Str. 271

¹⁶⁰ BOOKER, Christopher and Richard NORTH. *The great deception: the secret history of the European Union*. 1st pub. London: Continuum, 2005. ISBN: 0-8264-7652-X. P. 361-363

¹⁶¹ BALDWIN, Richard a Charles WYPLOSZ. *Ekonomie evropské integrace*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2008. ISBN: 978-80-247-1807-1. Str. 429

¹⁶² FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. . 1. dotisk. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2010. ISBN 978-80-7325-223-6. Str. 578-579

¹⁶³ BALDWIN, Richard a Charles WYPLOSZ. *Ekonomie evropské integrace*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2008. ISBN: 978-80-247-1807-1. Str. 432

¹⁶⁴ ROOVERS, Marc a Jolanda PEETERS. *Pacta sunt servanda: toekomst van Stabi-leiteits- en Groeipact*. *Internationale spectator*. 2003, LVII, . 6. Dostupné z:

http://www.internationalespectator.nl/system/files/20030600_is_art_roovers.pdf

¹⁶⁵ Stabi-leiteits- en Groeipact. In: *Parlament en Politiek* [online]. 2013 [cit. 2014-03-10]. Dostupné z: http://www.parlement.com/id/vgjb4uaghzp/stabi-leiteits_en_groeipact

Rady nemlo být p ijato 0ádné opat ení, avzak nizozemská vláda stála o obnovení d v ry v Pakt stability, a tak o uvalení sankcí sama po0ádala.¹⁶⁶ V ervnu 2004 rozhodl Evropský soudní dv r, 0e Rada nejednala správn , sankce vzak od stát ji0 vybrány nebyly. V roce 2005 dozlo k revizi Paktu stability a bylo vytvo eno mnoho výjimek, které p isp ly k v tzím mo0nostem Pakt nedodr0ovat.

4.4 Evropská ústava

Na za átku nového tisíciletí se za ala v Evropské unii projednávat mo0nost slou ení zakládajících smluv v jedinou. V roce 2003 byl p edlo0en návrh této smlouvy a po devítim sí ním jednání vznikla její kone ná podoba. Tato úmluva dostala název Smlouva o Ústav pro Evropu a podepsána byla 29. íjna 2004 v ím . Schválená podoba smlouvy obsahovala i prohlázení o ratifikaci, v n m0 stálo, 0e pokud by do dvou let od podpisu smlouvy ratifikovaly ty i p tiny lenských zemí a jedna i více z nich by se setkala p i ratifikaci s problémy, bude se jimi zabývat Rada.¹⁶⁷ B hem dvouleté lh ty prob hl ratifika ní proces pouze v zestnácti lenských zemích.¹⁶⁸ Zlom v ratifika ním procesu nastal na za átku ervna 2005, kdy na základ referenda ve svých zemích odmítlo Smlouvu ratifikovat Nizozemsko a Francie.

Francouzské referendum prob hlo 29. kv tna a 54,7% volí se vyjád ilo proti p ijetí Smlouvy o Ústav . V Nizozemsku se referendum konalo 1. ervna a 61,5% volí odmítlo p ijetí sEvropské ústavy%oReferenda v Nizozemsku se zú astnilo 63% obyvatel oprávn ných volit.¹⁶⁹ Toto referendum vztahující se k evropské politice bylo prvním nizozemským celonárodním referendem od vzniku nizozemské ústavy v roce 1848. Konání referenda si vymodlil parlament, nebo nejsiln jí koalí ní strana CDA byla proti jeho konání. A koli referendum není v Nizozemsku právn závazné, vzechny parlamentní strany se zavázaly výsledek referenda respektovat.¹⁷⁰ D vod k nizozemskému ne bylo hned n kolik. Levicoví politici ho vysv tlují tím, 0e lidé cht li sociáln jí a mén byrokratickou Evropu. Dalzím astým od vodn ním byl nizozemský

¹⁶⁶ BALDWIN, Richard a Charles WYPLOSZ. *Ekonomie evropské integrace*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2008. ISBN: 978-80-247-1807-1. Str. 432

¹⁶⁷ FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. . 1. dotisk. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2010. ISBN 978-80-7325-223-6. Str. 193

¹⁶⁸ V roce 2007 p istoupivzí Bulharsko a Rumunsko ji0 nemohlo o p ijetí a ratifikace rozhodovat, Smlouvu o Ústav pro Evropu na základ svého vstupu p ijaly.

¹⁶⁹ BALDWIN, Richard a Charles WYPLOSZ. *Ekonomie evropské integrace*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2008. ISBN: 978-80-247-1807-1. Str. 54

¹⁷⁰ Tamté0. Str. 54

strach ze ztráty suverenity. Nizozemský sociolog Marcel Lubbers však označuje za pravděpodobnější variantu, že Nizozemci již byli znechuceni z evropských skandál posledních let a svůj názor projeví právě v referendu. V Nizozemsku také existuje skupina, která nizozemské odmítnutí označuje za jasný projev nelibosti v i budoucímu členství Turecka. Velkým zastáncem této teorie je známý bojovník proti tureckému členství Geert Wilders.¹⁷¹ Referendum poznamenalo nizozemské nazírání na evropskou integraci, neboť způsobilo vlnu vzednutí euroskeptiků.¹⁷² Výsledky francouzského a nizozemského referenda způsobily postupné ukončení ratifikačního procesu. A když se již při ratifikaci Maastrichtské smlouvy i Smlouvy z Nice stalo, že byly referendem odmítnuty,¹⁷³ odmítnutí Smlouvy o Ústav znamenalo něco jiného. Dříve byly země, které Smlouvu odmítly, protože Francie i Nizozemsko byly jako zakládající země vždy považovány za spolehlivé zastánce evropské integrace.¹⁷⁴

Konec Smlouvy o Ústav pro Evropu byl již jistý, a tak se státy snažily dohodnout, jak by se tato situace měla vyřešit. Francie, Nizozemsko a Velká Británie byly zastánci přípravy nového dokumentu, naopak Německo a Itálie požadovaly provedení úprav Smlouvy o Ústav. Německá a italská varianta řešení nakonec vyhrála, a tak se německá vláda během svého předsednictví snažila vymyslet, které sporné body se musí ze Smlouvy o Ústav odstranit. Vyzkoušen byl například náznak o symbolech EU, oddálila se platnost hlasování kvalifikovanou většinou a bylo zrušeno označení funkce evropského ministra zahraničních věcí.¹⁷⁵ Jednání o nové podobě dokumentu byla ukončena 19. října 2007 v Lisabonu, z toho důvodu je dokument označován jako Lisabonská smlouva. Podepsána byla 13. prosince a její ratifikaci Nizozemsko ani Francie nebránily. Lisabonská smlouva vstoupila v platnost 1. prosince 2009.

¹⁷¹ LUBBERS, Marcel. Over het "nee" tegen de Europese Grondwet. *Sociologie*. 2007, ro. 3, . 2. Dostupné z: <http://ics.uda.uu.nl/FILES/root/Articles/2007/LubbersM-Overhetnee/LubbersM-OverhetNee-2007.pdf>

¹⁷² HOETJES, Ben. Na het referendum verder zonder Europa?. [online]. [cit. 2014-03-11]. Dostupné z: <http://surfsharekit.nl:8080/get/smpid:31174/DS1/>

¹⁷³ Dánská veřejnost odmítla v referendu Maastrichtskou smlouvu a Irsko odmítlo Smlouvu z Nice.

¹⁷⁴ BALDWIN, Richard a Charles WYPLOSZ. *Ekonomie evropské integrace*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2008. ISBN: 978-80-247-1807-1. Str. 54

¹⁷⁵ FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. . 1. dotisk. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2010. ISBN 978-80-7325-223-6. Str. 198-199

5 NIZOZEMSKÝ POHLED NA ROZŠÍŘOVÁNÍ SPOLEČNOSTI

Již od svého založení si klade Evropská unie za cíl postupné rozšiřování o nové členy, aby mohla na evropském kontinentu zít mír, demokracii, prosperitu a stabilitu. V současné době má Evropská unie 28 členských států a v roce 2013 probíhala zatím její poslední, sedmé, rozšiřování. Přijímání nových členů není jednoduchým aktem, postupující stát musí splňovat řadu přísných podmínek, které byly formulovány například na kodánském summitu v roce 1993. Kromě těchto podmínek musejí nově postupující státy elit stále silícím hlasem, které jsou proti dalšímu rozšiřování Evropské unie. Tato kapitola se proto zamírá na již probíhající rozšiřování, na země usilující o vstup do Evropské unie a na nizozemský pohled na minulá i budoucí přijímání nových členů.

5.1 První rozšiřování

Trvalo 23 let, než se Evropská unie, v té době Evropská společenství, poprvé rozrostla o nové členy, stalo se tak 1. ledna 1973 a novými členskými státy se staly Dánsko, Irsko a Velká Británie. Poslední jmenovaný stát se stal po právu v dci této skupiny a zbylé dva státy tak postupovaly svá rozhodnutí o vstupu do společenství právem.

Zakládající země již od začátku stála o přítomnost Velké Británie ve společenství, té však nepípadalo nutné do společenství vstupovat, a to z velké části díky své ostrovní izolovanosti. Práv díky ní mohla poválečné problémy řešit jiným způsobem než kontinentální státy.¹⁷⁶ Nizozemci byli britským odmítnutím rozladeni, protože pípadnou britskou účast považovali za druh záruky, že nedojde k opětovnému obnovení německého militarismu.¹⁷⁷

Postoj Velké Británie se začal měnit koncem 50. let, kdy začalo být jasné, že společenství fungují a jsou podporovány Spojenými státy, což vedlo Brity k zamýšlení nad zvláštními vztahy mezi USA a Velkou Británií, na kterých si ostrovní monarchie tolik zakládala, a v neposlední řadě také probíhající dekolonizací - vstupem do

¹⁷⁶ FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. . 1. dotisk. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2010. ISBN 978-80-7325-223-6. Str. 43

¹⁷⁷ KOVÁŘ, Martin a Václav HORKÁ. *Dějiny evropské integrace I*. 1. vyd. Praha: Triton, 2005. ISBN 80-7254-731-3. Str. 60

spole enství by se Británii naskytl nové p íle0itosti pro odbytl jejich výrobk .¹⁷⁸ Z t chto d vodu v srpnu 1961 podává Velká Británie 0ádost o vstup do spole enství a spolu s ní tuto 0ádost podává také Dánsko, Irsko a Norsko.¹⁷⁹ Belgie, Itálie, Lucembursko i Nizozemsko vstup Velké Británie do spole enství velmi podporovaly, proto0e by to znamenalo oslabení moci Francie, která v té dob spole enství ovládala. Jednání o vstupu byla vleklá, proto0e Británie po0adovala akceptaci zvláztních vztah s Commonwealthem, uznání závazk v í lenským stát m ESVO a vyjmutí ze spole né zem d lské politiky.¹⁸⁰ Jakékoli snahy o vytvo ení kompromisu vzak zma ilo francouzské veto prezidenta de Gaulla. A koli veto bylo pou0ito jen v í Velké Británii, ostatní 0adatelé svou 0ádost stáhli. Dánská vláda byla touto skute ností velmi zklamaná, ale nebyla p ípravena Británii opustit. Naopak Norská vláda byla vetem pot zena, proto0e v zemi sílila nevole proti vstupu do EHS.¹⁸¹ P tici zemí francouzské veto p ekvapilo, ani Nizozemci postoj Francie nechápali. Ministr zahrani ních v cí Joseph Luns prohlásil, 0e de Gaulle ve svém projevu mluvil pouze za Francii a nikoli za celou 0estku%00De Gaullovy myzlenky o specifických obchodních vztazích mezi leny spole enství podle Lunse nejsou pravdivé, proto0e pro Nizozemsko je po N mecké spolkové republice Velká Británie nejd íle0it jím partnerem.¹⁸²

Druhou 0ádost o vstup do spole enství podala Británie v dubnu 1967, spolu s ní op t 0ádost podává i Dánsko, Irsko a Norko. Po0adavky Velké Británie jsou mírn jí ne0 v prvním p ípad , jí0 ne0ádá o uznání závazk v í stát m ESVO, avzak i tentokrát narazí na odpor francouzského prezidenta, který britskou 0ádost znovu vetuje. Tentokrát se vzak Británie necítí tak izolována, proto0e má její vstup do spole enství podporu ostatních stát . Na návrh Jeana Monneta p íjímají parlamenty Belgie, Itálie, Lucemburska, Nizozemska a Spolkové republiky N mecko rezoluci, která podporuje další jednání s Brity.¹⁸³

¹⁷⁸ FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Rozší ování ES/EU*. 1. vyd . 1. dotisk. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2002. ISBN 80-210-2645-6. Str.27

¹⁷⁹ Británie oznámila sv j úmysl vstoupit do ES jí0 v ervenci 1961. Dánsko podává 0ádost také v srpnu, Irsko jí0 v ervenci tého0 roku a Norsko v dubnu 1962. Z SCHNEIDER, Christina J. *Conflict, negotiation and European Union enlargement*. 1st pub. Cambridge: Cambridge University Press, 2009. ISBN 978-0-521-51481-1. P. 15

¹⁸⁰ FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. . 1. dotisk. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2010. ISBN 978-80-7325-223-6. Str. 87

¹⁸¹ HOR I KA, Václav a Martin KOVÁ . *D jiny evropské integrace II*. 1. vyd. Praha: Triton, 2006. ISBN 80-7254-741-0. Str. 40

¹⁸² Mr. Luns contra de Gaulle. *De Telegraaf* [online]. 16.1.1963, . 1 [cit. 2014-02-05]. Dostupné z: <http://kranten.delpher.nl/nl/view/index?query=mr.luns+contra+de+gaulle&coll=ddd&image=ddd%3A011204526%3Ampeg21%3Aa0176&page=1&maxpage=10>

¹⁸³ MONNET, Jean. *Pam tí*. 1. vyd. Plze : Vydavatelství a nakladatelství Aleš en k, 2012. ISBN 978-80-7380-372-8. Str. 356-357

Po odstoupení generála de Gaulla a po Haagském summitu, na kterém byl projeven jasný souhlas všech zemí s rozšířením společenství, podala Velká Británie, a s ní opatřeno Dánsko, Irsko a Norsko, žádost o vstup do ES. Norsko na základ referenda, ve kterém se většina vyslovila proti přistoupení, odstoupilo od smlouvy o přistoupení k ES. 1. ledna 1973 se z šestky stává devítka.

5.2 Jižní rozšíření a rozšíření související s pádem berlínské zdi.

během dalších dvaceti let se Evropská společenství, později Evropská unie, rozšířila třikrát. V roce 1981 se ke společenstvím připojilo Švédsko, o pět let později Portugalsko a Španělsko. Společným znakem těchto rozšíření je přechod z nedemokratického režimu v demokratický a také nizozemské předsednictví při jejich vstupu. Rozšíření Evropské unie bezprostředně související s pádem berlínské zdi proběhlo v roce 1995 a do Evropské unie vstoupilo Finsko, Rakousko a Švédsko. O vstup žádalo znovu i Norsko, ale na základě odmítavého postoje Norska v referendu svou žádost opatřeno stáhlo.

Švédsko se o evropskou integraci zajímalo již od vzniku společenství, jejich zájem dokládá fakt, že Švédsko bylo první zemí, se kterou ES uzavřela asociativní dohodu. Až když v ní nebylo, kdy se Švédsko stane plnohodnotným členem společenství, tak bylo jasné, že se jedná o důležitý krok směrem k hranám ES. Dohoda musela být v letech 1967-1974 zmařena kvůli vládnoucí vojenské diktatuře.¹⁸⁴ Již rok po návratu k demokratickému režimu Švédsko žádá o vstup do společenství, ten byl však zamítnut kvůli švédsko-tureckému konfliktu. Nizozemskému ministrovi zahraničí van der Stoelovi se rozhodnutí Komise nelíbilo, prohlásil, že Švédsko se členem společenství stát musí.¹⁸⁵ Jeho přání se vyplní již o pět let později, v roce 1981 se Švédsko stává členem společenství. Jednání o přistoupení bylo urychleno snahou společenství podporovat zemi, která se nachází v politicky nestabilním prostoru.¹⁸⁶ Až když Nizozemci vstup Švédska do společenství vítali, tak jim zároveň přinesl spoustu nepřijemností. Nizozemsko se jako

¹⁸⁴ FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Rozšíření ES/EU*. 1. vyd. 1. dotisk. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2002. ISBN 80-210-2645-6. Str. 50-52

¹⁸⁵ Den Haag en Bonn: "Griekenland mag in EEG". *De Telegraaf* [online]. 3.2.1976, . 1 [cit. 2014-02-07]. Dostupné z:

<http://kranten.delpher.nl/nl/view/index?query=griekenland+eeg&coll=ddd&image=ddd%3A110592861%3Ampeg21%3Aa0173&page=1&maxperpage=10&cql%5B%5D>

¹⁸⁶ SVAJNA, Petr. Druhé rozšíření Švédsko. FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. 1. dotisk. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2010. ISBN 978-80-7325-223-6. Str. 109

p edsedající zem muselo vyrovnat s praktickými problémy, které nový člen do společenství přinesl, jako například sedmý jazyk i další druh písma.¹⁸⁷

Francie a Portugalci vstupovali do Evropských společenství společně 1. ledna 1986. Jejich situace byla v mnohém podobná, ob země byly ještě pár let před svou žádostí o vstup nedemokratické a v obou zemích bylo pro hospodářství důležité zemědělství. Portugalsko však mělo mnohem lepší pozici pro přijetí nové francie, a to hlavně díky nedostatečné stabilizaci portugalského hospodářství, které se proto mohlo lépe přizpůsobit evropským požadavkům.¹⁸⁸ Nizozemci, jako edsedající země při vstupu zemí z jižního rozšíření, si plně uvědomovali, že jejich hlavním úkolem je setření rozdílu mezi bohatým severem a chudým jihem.¹⁸⁹

čtvrté rozšíření proběhlo v roce 1995, kdy do EU vstoupilo Finsko, Švédsko a Rakousko. Všechny tři země již musely akceptovat Smlouvu o EU, která se stala primárním právním dokumentem Evropské unie.¹⁹⁰ Rakousko bylo první z této trojice, které požádalo o vstup do společenství, stanovilo si však podmínku, že i nadále musí zůstat neutrální zemí. Rakouská žádost budila v Nizozemsku rozpaky právě kvůli svému požadavku. Nizozemci se nakonec nechali slyšet, že by chtěli, aby se otázka o připojení Rakouska začala projednávat až po roce 1992, kdy by měl být dokončen rozvoj vnitřního trhu společenství.¹⁹¹ Švédsko požádalo o vstup v červenci 1991 a stejně jako Rakousko nechtělo ohrozit vstupem do Evropské unie svou neutralitu. Finsko požádalo o vstup v březnu 1991 a jejich prioritou bylo zachování zvláštního dotačního režimu pro zemědělství.¹⁹² Trojice vstoupila do EU k 1. lednu 1995.

¹⁸⁷ Nederland en de EG. *Nederlands Dagblad* [online]. 5.1.1981, ro. 37, . 8611 [cit. 2014-02-07].

Dostupné z:

<http://kranten.delpher.nl/nl/view/index?query=griek+klaauw&coll=ddd&image=ddd%3A010627352%3Amp004&page=1&maxperpage=10&cql%5B%5D>

¹⁸⁸ FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. . 1. dotisk. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2010. ISBN 978-80-7325-223-6. Str. 115

¹⁸⁹ Premier Lubbers: EG blijft ook onder Nederlandse leiding "fietsen door rul zand". *Nieuwsblad van het Noorden* [online]. 2.1.1986, . 1 [cit. 2014-02-08]. Dostupné z:

[http://kranten.delpher.nl/nl/view/index?query=toetreding+lubbers&coll=ddd&page=1&maxperpage=10&cql%5B%5D=\(date+_gte_+01-01-1986\)&cql%5B%5D=\(date+_lte_+05-01-1986\)&cql%5B%5D=\(content+all+toetreding+and+lubbers\)&image=ddd%3A011011521%3Amp004](http://kranten.delpher.nl/nl/view/index?query=toetreding+lubbers&coll=ddd&page=1&maxperpage=10&cql%5B%5D=(date+_gte_+01-01-1986)&cql%5B%5D=(date+_lte_+05-01-1986)&cql%5B%5D=(content+all+toetreding+and+lubbers)&image=ddd%3A011011521%3Amp004)

¹⁹⁰ FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. . 1. dotisk. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2010. ISBN 978-80-7325-223-6. Str. 140

¹⁹¹ JANBROERS, Petra. Oostenrijk vraagt toetreding tot EG. *De Telegraaf* [online]. 18.7.1989, . 1 [cit. 2014-02-08]. Dostupné z:

[http://kranten.delpher.nl/nl/view/index?query=oostenrijk&coll=ddd&image=ddd%3A010645499%3Amp004&page=2&maxperpage=10&facets%5Btype%5D=artikel&cql%5B%5D=\(date+_gte_+17-07-1989\)&cql%5B%5D=\(date+_lte_+10-08-1989\)&cql%5B%5D=\(content+all+oostenrijk\)](http://kranten.delpher.nl/nl/view/index?query=oostenrijk&coll=ddd&image=ddd%3A010645499%3Amp004&page=2&maxperpage=10&facets%5Btype%5D=artikel&cql%5B%5D=(date+_gte_+17-07-1989)&cql%5B%5D=(date+_lte_+10-08-1989)&cql%5B%5D=(content+all+oostenrijk))

¹⁹² FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. . 1. dotisk. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2010. ISBN 978-80-7325-223-6. Str. 142

5.3 Východní rozšíření

Evropská unie se rozšířila o východní státy celkem třikrát. První východní rozšíření je specifické pro tyto země, o které se unie rozrostla. Bylo to deset států, které se 1. května 2004 přidaly k EU. Jednalo se o Českou republiku, Estonsko, Kypr, Litvu, Lotyšsko, Maarsko, Maltu, Polsko, Slovensko a Slovinsko. Druhé východní rozšíření budí v mnoha západoevropských státech dodnes vlnu kritiky. Realizováno bylo k 1. lednu 2007 a přidávajícími státy bylo Bulharsko a Rumunsko. Poslední země, která se stala unijním členem, je Chorvatsko a stalo se tak 1. července 2013.

Největším nejrozsáhlejšího rozšíření bylo do unie přijato deset států, z toho pouze dva státy nebyly součástí východního bloku. Před vstupem do unie se státy musely zbavit stagnace zapříčiněné nedemokratickým režimem.¹⁹³ Z toho důvodu byly jednotlivé státy přizvány k jednání o vstupu ve dvou fázích. S první skupinou, tzv. Lucemburskou,¹⁹⁴ bylo zahájeno jednání po summitu v Lucemburku v roce 1997 a s druhou skupinou, tzv. Helsinskou,¹⁹⁵ po summitu v Helsinkách v roce 1999.¹⁹⁶ O vstupu desítky do unie najdeme v nizozemském tisku spíše negativní ohlasy, protože se unie rozšířila o státy, které ještě před patnácti lety byly součástí východního bloku i dokonce Sovětského svazu, což Nizozemce znepokojovalo.¹⁹⁷ Vládcích se ale také reflektuje, že se do unie přijímají sice chudší státy, než doposud, ale že jejich hospodářský růst je v taktice u stávajících členů.¹⁹⁸ Fakt, který však Nizozemci považují za nepochopitelný, je ten, že se státy se zkušeností s komunismem, nechávají v Evropském parlamentu zastupovat právě komunisty.¹⁹⁹

Druhé východní rozšíření vyvolalo v Nizozemsku další vlnu obav, která souvisela hlavně se zločinností a korupcí v přijímaných zemích. Přistoupení Bulharska a Rumunska se projednávalo i v nizozemském parlamentu a poslanci strany CDA a SP

¹⁹³ KABELA, Miroslav. *Evropská unie . pohled z Nizozemí*. 1. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2004. ISBN 80-86598-81-0. Str. 71

¹⁹⁴ Do této skupiny patří Česká republika, Estonsko, Kypr, Maarsko, Polsko a Slovinsko.

¹⁹⁵ Do této skupiny patří Litva, Lotyšsko, Malta a Slovensko. Dále sem patří také Bulharsko a Rumunsko, které vstoupily do unie až v roce 2007.

¹⁹⁶ FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. . 1. dotisk. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2010. ISBN 978-80-7325-223-6. Str. 158

¹⁹⁷ Het feest van Europa. *Trouw* [online]. 1.5.2004, . 1 [cit. 2014-02-08]. Dostupné z:

<http://www.trouw.nl/tr/nl/4324/Nieuws/archief/article/detail/1738498/2004/05/01/Het-feest-van-Europa.dhtml>

¹⁹⁸ MOES, Gijs. Het nieuwe Europa is groter en armer. *Trouw* [online]. 30.4.2004, . 1 [cit. 2014-02-08]. Dostupné z: <http://www.trouw.nl/tr/nl/4324/Nieuws/archief/article/detail/1750193/2004/04/30/Het-nieuwe-Europa-is-groter-en-armer.dhtml>

¹⁹⁹ KABELA, Miroslav. *Evropská unie . pohled z Nizozemí*. 1. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2004. ISBN 80-86598-81-0. Str. 71

se postavili proti jejich vstupu do unie.²⁰⁰ Přistoupení Bulharska a Rumunska vyvolávalo diskuzi nejen ve vyšších kruzích, Nizozemci se obávali, že tyto dva státy na vstup do unie nepřipraveni nejsou.²⁰¹

Prozatím posledním státem, který rozšířil Evropskou unii, je Chorvatsko. Dvacátý osmý členský stát musel zůstat na stejné pozici, když přistupoval po Bulharsku a Rumunsku, tedy po zemích, jejichž brzké přistoupení způsobilo v unii nemalý problém. Nizozemci se na přijetí Chorvatska do unie shodli, jejich jedinou podmínkou byla spolupráce s Mezinárodním trestním tribunálem pro bývalou Jugoslávii.²⁰² Po splnění této podmínky vstupu nebránili.

5.4 Kandidátské země

V současné době má Evropská unie pět kandidátských zemí. Jsou jimi Bývalá jugoslávská republika Makedonie, černá Hora, Island, Srbsko a Turecko. Tato část práce se bude soustředěna na tyto země, a to na Island, Srbsko a Turecko, protože případný vstup každé z těchto zemí budí v Nizozemsku rozporuplné reakce. Island nedávno postihla finanční krize, která měla dopad i na nizozemské obchody, vztahy mezi Srbskem a Nizozemskem pozkořil masakr v Srebrenici a Turecko by bylo první muslimskou zemí v Evropské unii.

Island je jednou z mála západoevropských zemí, která ještě nevstoupila do Evropské unie. Evropské integraci se však zcela nebrání, je například členem Evropského hospodářského prostoru. O členství v EU požádal v červenci 2009 a již o rok později s ním bylo zahájeno jednání. Jeho členství v Evropské unii by jistě kdysi přivítal, nebyť finanční krize, která v roce 2008 zemi postihla. Při této krizi zkrachovala hlavní islandská banka Icesave, ve které měli své úspory také Britové a Nizozemci. A kvůli vkladům podléhaly povinnému pojištění, tak kvůli nedostatku peněz nemohly být vyplaceny, a tak museli své vkladatele odškodnit vlády Velké Británie a Nizozemska.²⁰³ Obě země však požadují své peníze po Islandu zpět. Nizozemci dokonce naznačují, že

²⁰⁰ Toetreding Bulgarije tot de Europese Unie. *Europa Nu* [online]. 2014 [cit. 2014-02-08]. Dostupné z: http://www.europa-nu.nl/id/vh9idzk2vkni/toetreding_bulgarije_tot_de_europese

²⁰¹ Bulgarije en Roemenië vieren toetreding tot EU. *Trouw* [online]. 1.1.2007, . 1 [cit. 2014-02-08]. Dostupné z: <http://www.trouw.nl/tr/nl/4324/Nieuws/article/detail/1342230/2007/01/01/Bulgarije-en-Roemenie-vieren-toetreding-tot-EU.dhtml>

²⁰² Toetreding Kroatië tot de Europese Unie. *Europa Nu* [online]. 2014 [cit. 2014-02-08]. Dostupné z: http://www.europa-nu.nl/id/vh9idcqe1eng/toetreding_kroatie_tot_de_europese_unie

²⁰³ BYDŽOVSKÁ, Marie. Island utopený v dlužích. In: *Euroskop.cz* [online]. 2010 [cit. 2014-02-03]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/9008/15222/clanek/island-utopeny-v-dluzich/>

pistoupení Islandu se může realizovat pouze v případě, že budou splaceny všechny pohledávky, nakonec však od této podmínky ustoupili.²⁰⁴ Mnozí jednání nizozemské vlády kritizovali a obviňovali ji, že by neměla Islandu klást zbytečné podmínky pro vstup do Evropské unie, protože Island by byl po dlouhé době první zemí, která by peníze z evropského rozpočtu neerpala, ale naopak do něj hořispívala. Slovní kritiky dává za pravdu islandská klesající podpora vstupu do EU. To dokládá i fakt, že v parlamentních volbách v roce 2013 vyhrála euroskeptická strana, která okamžitě zastavila jednání o vstupu Islandu do unie.²⁰⁵ Evropská unie tak prozatím přichází o možnost severozápadního rozšíření i o pionýra vstupu do EU pro další, zatím neutrální, západoevropské státy. Vystává tak otázka, zda nizozemské jednání neodradilo stát, který by Evropské unii mohl nabídnout mnohem více, než Nizozemci mohou.

Další kandidátskou zemí budící v Nizozemsku rozporuplné reakce je Srbsko. Jsou to právě Nizozemci, kdo vstup Srbska do Evropské unie oddaluje a protahuje. Ve svém postoji jsou osamoceni, avšak drtí Srby před branami EU se jim daří. Důvodem jejich jednání je masakr v Srebrenici, za který se cítí zodpovědní.²⁰⁶ Nizozemské chování lze vysvětlit pocitem viny a studu, které je ve spojitosti s touto událostí doprovází. Důležitou nizozemskou podmínkou pro srbské členství v EU se tudíž stala spolupráce s Mezinárodním trestním tribunálem pro bývalou Jugoslávii, který sídlí v Haagu.²⁰⁷ Nizozemskou prioritou bylo zadržení Ratka Mladiće, který velel srbským vojákům při masakru v Srebrenici. Fixace Nizozemci práv na Mladiće je pochopitelná. Po jeho vydání Srby v roce 2011 Nizozemci obrátili a vstupu Srbska do

²⁰⁴ Toetreding Ijsland tot de Europese Unie. *Europa Nu* [online]. 2014 [cit. 2014-02-03]. Dostupné z: http://www.europa-nu.nl/id/vi28e7f7gijg/toetreding_ijsseland_tot_de_europese_unie

²⁰⁵ Tamtéž

²⁰⁶ Srebrenica je malé bosenské město, které bylo za Jugoslávské války Radou bezpečnosti OSN vyhlášeno bezpečnou oblastí. Mnozí lidé se na základě této rezoluce začali domnívat, že OSN zaručí bezpečnost Srebrenici, dokument se však takovému závazku vyhýbá a nechává bezpečnost v rukou Srbů a Muslimů. Úkolem jednotek UNPROFOR bylo pouhé monitorování situace, i tak bylo Nizozemsko jedinou zemí, která byla ochotna oblast poskytnout pozemní jednotky. 8. července 1995 zemřel v Srebrenici nizozemský voják, ale vláda v Haagu vyhodnotila situaci jako ojedinělou. Situace v Srebrenici se však nadále přehřívá a na nizozemské základně a v nejbližším okolí se tísnilo více jak 25 000 bosenských uprchlíků. Srbové je pod záminkou odvozu do bezpečí začali tít dle pohlaví. Nizozemci tuzili, že životy srebrenických mužů jsou v ohrožení, a tak vytvořili seznam přítomných, nestihli ho však dokončit. Odhadovaný počet zabitých mužů činí 7 000 - 10 000. Nizozemci jsou za masakr v Srebrenici dodnes kritizováni. Jejich vojsko však nebylo na podobnou situaci připraveno, mnozí ze 429 nizozemských vojáků byli pouze dobrovolníci. Sami byli jen rukojmími Srbů a tak se snažili celou situaci jen přežít. Informace přepány z HONING, Jan Willem a Norbert BOTH. *Srebrenica: Zpráva o válce něm zločinu*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2001. ISBN 80-204-0905-X. Str. 28-216

²⁰⁷ Toetreding Servië tot de Europese Unie. *Europa Nu* [online]. 2014 [cit. 2014-02-04]. Dostupné z: http://www.europa-nu.nl/id/vh9if1ear39f/toetreding_servie_tot_de_europese_unie

Evropské unie nadále nebrání.²⁰⁸ Srbsko však stále ještě nesplňuje požadavky, které jsou naňho z EU kladeny, jako je například urovnání vztahů s Kosovem i úprava předpisů pro oblast lidských práv a ochrany menšin, a tak si na datum jeho přistoupení k Evropské unii ještě chvíli počkáme.

Těmi kandidátskou zemí, o které se v Nizozemsku vedou diskuse, je Turecko. Turečtí představitelé poprvé požádali o členství v Evropské unii v roce 1987. Turecko se tak stává zemí, se kterou se vedou nejdelší jednání o vstupu do společenství v celé jeho historii. Poprvé bylo Turecko odmítnuto jako kandidátská země v roce 1989, z důvodu nesplnění politických a ekonomických kritérií. Dalšího odmítnutí se této zemi dostalo v roce 1997 na summitu v Lucemburku, opět z důvodu nesplnění kritérií. Toto odmítnutí znamenalo pro Turecko velké zklamání, protože na summitu v Lucemburku se staly kandidátskými zeměmi státy, které ještě před pár lety byly členy Varšavské smlouvy i dokonce součástí Sovětského svazu. Po tomto odmítnutí pokračovalo Turecko jednání o vstupu do EU. V roce 1999 nastává obrát a Turecko dostává status kandidátské země, ovšem pouze s podmínkou, že splní každá kritéria. 3. října 2005 je s Tureckem oficiálně zahájeno jednání.²⁰⁹ Až do roku 2004 neměli Nizozemci žádné námitek na případný vstup Turecka do EU, pokud budou dodržena každá kritéria. V červnu 2004, kdy islám může představovat jen další náboženský pilíř Evropské unie.²¹⁰ Vzešlo z návrhu zavraždění Thea van Gogha,²¹¹ islámský fundamentalismus začal v Nizozemsku představovat překážku pro Turecký vstup do EU.²¹² Po roce 2004 se objevilo několik politiků, včetně Geerta Wilderse, kteří podporují nizozemské referendum o vstupu Turecka do unie. Vládnoucí strany však možnost referenda zatím odložili na dobu, kdy bude vstup Turecka do společenství reálně jít.²¹³ Nizozemské politické strany však nemohou zapomínat na fakt, že podle údajů Nizozemského statistického úřadu z roku 2004 žije v Nizozemsku 5,8%

²⁰⁸ LAÏAS, Ainius. Legacies of Srebrenica: The Dutch Factor in EU-Serbian Relations. *Political Psychology* [online]. 2013, vol. 34, issue 6 [cit. 2014-02-04]. DOI: 10.1111/pops.12026. Dostupné z: <http://doi.wiley.com/10.1111/pops.12026>

²⁰⁹ BOGDANI, Mirela. *Turkey and the Dilemma of EU Accessions: When religion meets politics*. 1. vyd. London: I.B. Tauris, 2011. ISBN 978-1-84885-459-8. P. 23-24

²¹⁰ Tamtéž. P. 128

²¹¹ Theo van Gogh byl nizozemský režisér, který spolupracoval s Ayaan Hirsi Ali, nizozemskou političkou somálského původu, natočil film *Submission*, který pojednává o násilí na islámských ženách. Po odvysílání filmu bylo oběma vyhrožováno smrtí, nikdo však neúspěšně. V Nizozemsku, státu, který si tolik zakládá na svobodě slova, se mohl objevit něco podobného stát. 2. listopadu byl Theo van Gogh brutálně zavražděn Mohammedem Bouyerim, Marokánem žijícím v Nizozemsku. Pro Nizozemsko byla tato vražda zlomová, protože nebyl spáchán útok jen na příbuzného Vincenta van Gogha, ale i na nizozemskou svobodu a toleranci.

²¹² BOGDANI, Mirela. *Turkey and the Dilemma of EU Accessions: When religion meets politics*. 1. vyd. London: I.B. Tauris, 2011. ISBN 978-1-84885-459-8. P. 109

²¹³ Toetreding Turkije tot de Europese Unie. In: *Europa Nu* [online]. 2014 [cit. 2014-02-05]. Dostupné z: http://www.europa-nu.nl/id/vh9hce2h6wda/toetreding_turkije_tot_de_europese_unie

muslimského obyvatelstva a skoro třetina z tohoto počtu pochází z Turecka.²¹⁴ Vstup Turecka do Evropské unie bude jistě jezt v Nizozemsku doprovázen mnoha diskuzemi.

A co na přijetí nových členů čekají vybrané nizozemské politické strany ve svých programech do Evropského parlamentu z roku 2009. Kesanská CDA souhlasí s přijetím nových členů, ve svém programu však lpí na následném dodržování koda ských kritérií.²¹⁵ PvdA se rozšíření Evropské unie také nebrání, stejně jako CDA však požaduje splnění všech koda ských kritérií. Navíc dodává, že balkánské země by měly plnit požadavky Mezinárodního trestního tribunálu pro bývalou Jugoslávii.²¹⁶ Konzervativní strana VVD ve svém programu uvádí, že v příštích letech by Evropská unie nové členy přijímat neměla.²¹⁷ Nizozemští Zelení souhlasí se vstupem Turecka i balkánských zemí a kromě toho stát by podle nich unie měla oslovit Norsko, Island a Švýcarsko.²¹⁸ Kontroverzní strana PVV vedena Geertem Wildersem ve svém programu uvádí, že Turecko by se nikdy nemělo stát členem EU, o jiné státy by se unie také neměla rozšiřovat a státy, které mají problémy s korupcí jako je Bulharsko i Rumunsko by se měly z Evropské unie vyloučit.²¹⁹

²¹⁴ Bevolking; Islamiëten en hindoes in Nederland, 1 januari. CENTRAAL BUREAU VOOR DE STATISTIEK. CBS [online]. 2004 [cit. 2014-02-05]. Dostupné z: <http://statline.cbs.nl/StatWeb/publication/?DM=SLNL&PA=70086NED&D1=0-16&D2=0,9,19,29,32-33&VW=T>

²¹⁵ CDA. *Kracht en Ambitie*:

CDA verkiezingsprogramma voor de verkiezingen voor het Europees Parlement [online]. 2009, [cit. 2014-02-04]. Dostupné z: <http://dnpp.eldoc.ub.rug.nl/FILES/root/EurVerk/CDAVerkProgrEurParl2009.pdf>

²¹⁶ PvdA. *Verkiezingsprogramma Europees Parlement 2009-2014* [online]. 2009, [cit. 2014-02-04]. Dostupné z: <http://dnpp.eldoc.ub.rug.nl/FILES/root/EurVerk/PvdAVerk.progr.Eur.Parl.2009.pdf>

²¹⁷ VVD. *VVD voor werkend Europa* [online]. 2009 [cit. 2014-02-04]. Dostupné z: <http://dnpp.eldoc.ub.rug.nl/FILES/root/EurVerk/VVDVerk.Progr.Eur.Parl.2009.pdf>

²¹⁸ GROENLINKS. *Nieuwe energie voor Europa: Verkiezingsprogramma Europees parlement 2009-2014* [online]. 2009, [cit. 2014-02-04]. Dostupné z:

<http://dnpp.eldoc.ub.rug.nl/FILES/root/EurVerk/GroenLinksVerkProgrEurParl2009.pdf>

²¹⁹ PVV. *Verkiezingsprogramma Europees Parlement 2009* [online]. 2009, [cit. 2014-02-04]. Dostupné z: <http://dnpp.eldoc.ub.rug.nl/FILES/root/EurVerk/PVVVerkProgrEurParl2009.pdf>

ZÁV R

V úvodu této práce jsem si položila ty i otázky, jejich0 odpov di se zde pokusím shrnout. První otázka se zabývala rolí Nizozemska v po átcích integra ního procesu. Nizozemská vláda si ji0 b hem druhé sv tové války uv domovala, 0e p ekonání jejich následk bude pro zemi velmi t 0ké. Z tohoto d vodu se rozhodla p ijmout návrh na utvo ení hospodá ského spole enství spolu s Belgií a Lucemburskem. Nelze si namlouvat, 0e za vytvo ením Beneluxu stály n jaké vznezené myzlenky. Zem Beneluxu nem ly po válce jinou mo0nost, ne0 se spojit, nebo jim to p inázelo mnoho ekonomických výhod. Dalším d vodem pro jejich spojení bylo v domí, 0e po vytvo ení Beneluxu nep ijdou o svou suverenitu ani nehrozí nadvláda jednoho státu nad ostatními, co0 bylo zvlázt v povále né dob velmi d le0ité. Benelux lze ozna it za jedinou povále nou integraci, na ní0 Nizozemci aktivn participovali. A koli byli zakládajícím lenem mnoha organizací, nap . Rady Evropy, Západní unie i Organizace pro evropskou hospodá skou spolupráci, v 0ádné z nich se nepodíleli na utvá ení její podoby. Nizozemská role v povále né integraci byla tedy spíše pasivní.

Druhá otázka se zajímala o to, zda se nizozemztí p edstavitelé aktivn podíleli na formování podoby spole enství. Odpov dí na tuto otázku m 0e být vý et nizozemských jmen, je0 se zapojila do utvá ení evropské integrace. Prvním výrazným p edstavitelem je Johan Willem Beyen, jeho0 myzlenka spole ného trhu rozvinutá belgickým premiérem Spaakem p edstavuje základ dnezní Evropské unie. Druhou výraznou osobností je Sicco Mansohlt, který navrhl reformu spole né zem d lské politiky. I kdy0 jeho návrhy nebyly p ijaty, upozornil na nutnost reformy. Zástupci Nizozemska ovlivnili i podobu smlouvy o Evropském spole enství uhlí a oceli. Konkrétn to byl Dirk Spierenburg, jen0 navzdory Jeanovi Monnetovi prosadil mezivládní charakter rozhodování. Nizozemztí p edstavitelé velmi hlasit podporovali rozší ení pravomocí Evropského parlamentu a práv zpráva Schelta Patijna p isp la k zavedení p ímé volby do Evropského parlamentu, nebo definovala, jakým zp sobem mají být volby organizovány. Jedním z posledních po in nizozemských p edstavitel byl návrh podoby Maastrichtské smlouvy, vypracovaný v dob nizozemského p edsednictví v druhé polovin roku 1992. Návrh nebyl ostatními zem ími p ijat z d vodu odevzdání velké ásti národní suverenity ve prosp ch evropských institucí.

Chováním nizozemské vlády p i zlomových momentech evropské integrace se zabývá t etí otázka. Nizozemská vláda se ve v tzin p ípad chovala dle svých

zastávaných federalistických názorů. Existují však výjimky, jedna z prvních se udála při uzavření smlouvy o podobě Evropského společenství uhlí a oceli, kdy Dirk Spierenburg, podporovaný nizozemskou vládou, tvrdil, že má nadnárodního charakteru rozhodování v mezivládní charakter. Důvodem nizozemského chování byla obava ze ztráty suverenity a nadvlády Francie a Spolkové republiky Německo. Dalším neobvyklým chováním byla hrozba využití práva veta při volbě prvního prezidenta Evropské centrální banky. Proti nizozemskému kandidátovi Wimovi Duisenbergovi se postavila Francie, jež dosadila svého protikandidáta. Pro Nizozemsko by však ústupek znamenal již jen kolikátou porážku v evropské politice v minulosti, z tohoto důvodu se rozhodli prosadit svého kandidáta za každou cenu. Posledním nepředvídatelným chováním bylo odmítnutí Smlouvy o Ústavě pro Evropu v referendu. Pro většinu evropských vlád bylo chování Nizozemců zaskočující, protože se vzbouřil národ, jenž do té doby evropskou integraci vzorně podporoval. Negativní výsledek referenda způsobilo v Nizozemsku vzednutí vlny euroskepticismu. Při kterých momentech se nizozemská vláda, potažmo sami Nizozemci, zachovala obdivuhodně, jedná se například o jin Paula van Buitenena, jenž zveřejnil dokument o špatném hospodaření Komise, na jehož základě Komise v úle s Jacquesem Santerem rezignovala. Dalším jinem hodným obdivu je až zaručené trvání na dodržování Paktu stability. V roce 2002 a 2003 měly problém s jeho dodržováním Francie a Německo, a ačkoli měly být za jeho nedodržení potrestány, ale nestalo se tak. Nizozemská vláda na tento fakt upozornila, a když o rok později měla sama problémy s jeho dodržováním, sama se o postih přihlásila. V neposlední řadě je třeba zmínit vztah Nizozemska se Spolkovou republikou Německo. Po druhé světové válce se Německá spolková republika dostala do nezáviděníhodné pozice, nebo si nemohla dovolit říkat všechny své názory nahlas, aby to nebylo považováno za hrozbu. Nizozemsko se proto díky přátelským vztahům s Německem stalo nejdříve jejich mluvčím a hlasitě vyjadřovalo názory, jež by si Německá vláda nemohla dovolit vyslovit. Tento fakt se projevil především při zavádění nové unie.

Poslední položená otázka se zajímala o názory Nizozemska na dilematé události integračního procesu. Pokusím se odpovědět na tuto otázku pouze shrnout, protože odpovědí na ní se zabývám v celé své práci a není jednoduché ji proto zodpovědět v několika větách. V počátcích evropské integrace se měly v Nizozemsku setkat s názorem, že by se sjednocení mohlo stát suverenitu. Nizozemci se její ztráty velmi obávali, ale jako malá a ekonomicky závislá země si nemohli dovolit stát mimo sjednocenou Evropu. Spíše než s evropskými státy se ale snažili utužovat

vztahy s USA. A a koli je Nizozemsko vzeobecn vnímáno jako federalistická zem , v období po druhé sv tové válce tomu tak nebylo. Zm na p ichází a0 v polovin padesátých let minulého století. Od té doby je Nizozemsko ukázkovou federalistickou zemí, je0 jen nerada ustupovala ve svých názorech. P íkladem m 0e být nizozemská politika ministra zahrani ních v cí Lunse v období krize, která je spojena s p íchodem francouzského prezidenta de Gaulla do evropské politiky. Od konce zedesátých let lze v Nizozemsku zaznamenat nelibost nad rychlostí evropské integrace. Nizozemci byli v0dy zastánci rychlejší a d kladn jzí integrace, ne0 jaká byla provád na. P íkladem m 0e být nizozemský návrh Maastrichstké smlouvy, který p edpokládal rychlejší sjednocení zemí unie. Nizozemská vláda také v0dy dbala na dodr0ování unijních pravidel a protestuje p i jakémkoli jejich nedodr0ení. A koli se m 0e zdát nizozemský názor p edvídatelný, události poslední doby nás p esv d ují o opaku. V Nizozemsku sílí euroskeptické strany a jen budoucnost uká0e, zda se ze vzorného státu stane rebel.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

BALDWIN, Richard a Charles WYPLOSZ. *Ekonomie evropské integrace*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2008. ISBN: 978-80-247-1807-1

BOER, Pim den. *Stručné dějiny Evropy: idea Evropy a její proměny*. 1. vyd. [Brno]: Barrister & Principal, 2003. ISBN 80-86598-39-X.

Cesta k euru: jedna měna pro jednu Evropu. Lucemburk: Úřad pro úřední publikace Evropských společenství, 2007. ISBN: 92-79-04472-9.

DOUKAL, Vít, Petr, KANIOK a Jan ZÁVĚRNÝ. *Evropský parlament*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita Brno, Mezinárodní politologický ústav, 2007. ISBN: 978-80-210-4329-9.

FAJMON, Hynek. Maastrichtská smlouva: přelom v integraci. In: *Maastrichtská smlouva: patnáct let poté: sborník textů*. 1. vyd. Praha: CEP - Centrum pro ekonomiku a politiku, 2007. Ekonomika, právo, politika, 62/2007. ISBN: 978-80-86547-81-7. ISSN: 1213-3299.

FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. 1. dotisk. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2010. ISBN 978-80-7325-223-6.

FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Rozšíření ES/EU*. 1. vyd. 1. dotisk. Brno: Masarykova univerzita, mezinárodní politologický ústav, 2002. ISBN 80-210-2645-6.

HONING, Jan Willem a Norbert BOTH. *Srebrenica: Zpráva o válečném zločinu*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2000. ISBN 80-204-0905-X.

HORIŠKA, Václav a Martin KOVÁŘ. *Dějiny evropské integrace II*. 1. vyd. Praha: Triton, 2006. ISBN 80-7254-741-0.

HORST, Han van der. *Dějiny Nizozemska*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005. ISBN 80-7106-487-4.

KABELA, Miroslav. *Evropská unie - pohled z Nizozemí*. 1. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2004. ISBN 80-86598-81-0.

- KABELA, Miroslav. *Holandská zkušenost: jak malá země řeší aktuální společenské a politické problémy*. 2. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2000. ISBN: 80-85947-52-8.
- KOVÁŘ, Martin a Václav HORÁK. *Dějiny evropské integrace I*. 1. vyd. Praha: Triton, 2005. ISBN 80-7254-731-3.
- MARŠÍKOVÁ, Kateřina. *Evropská ekonomická integrace*. 1. vyd. Liberec: VÚTS, 2011. ISBN: 978-80-87184-17-2.
- MARŠÁNKOVÁ, Petra a Markéta MARŠTKOVÁ. *Prosazování národních zájmů členských zemí EU: (Francie, Německo, Nizozemsko, Belgie, Lucembursko, Itálie)*. Olomouc: Filozofická fakulta Univerzity Palackého ve spolupráci [s] vydavatelstvím Iuridicum Olomoucense, 2011. ISBN 978-80-87382-19-6.
- MOCEK, Michal. Benelux: společné i rozporné zájmy. *Mezinárodní politika*. 2003, XXVII, . 4. ISSN 0543-7962.
- MONNET, Jean. *Paměti*. 1. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Albatros, 2012. ISBN 978-80-7380-372-8.
- SKOTÁKOVÁ, Petra. *Vliv Francie za Charlese de Gaulla na evropskou integraci 60. let*. Brno, 2010. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/194661/ff_m_b1/Diplomova_prace.pdf?zpet=%2Fvyhledavani%2F%3Fsearch%3Dvliv%20francie%20za%20charlese%20agenda:th%26start%3D1.
Magisterská diplomová práce. Masarykova univerzita - Filozofická fakulta. Vedoucí práce Vladimír Gonc a Jean Monnet Chair.
- SOKOL, Petr. *Volby do Evropského parlamentu 1979-2009*. 1. vyd. Praha: Jalna, 2009. ISBN: 978-80-86396-45-3.
- STUHLÍKOVÁ, Zuzana. Subregionalismus v Evropské unii: příklad Hospodářské unie Beneluxu. *Současná Evropa a česká republika*. Praha: Centrum evropských studií Vysoké školy ekonomické, 2005, ro. 10, . 2. ISSN 1804-1280.
- SVATOŠ, Miroslav et al. *Agrární politika: vybraná témata*. 1. vyd. . 2. dotisk. Praha: Česká zemědělská univerzita, 2013. ISBN: 978-80-213-1914-1.
- SYCHRA, Zdeněk. *Jednotná evropská měna: realizace hospodářské a měnové unie v EU*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2009. ISBN: 978-80-210-5082-2.
- ŠLOSARÍK, Ivo. Maastrichtská smlouva a kontinuita evropské integrace. In: *Maastrichtská smlouva: patnáct let poté: sborník textů*. 1. vyd. Praha: CEP . Centrum

pro ekonomiku a politiku, 2007. Ekonomika, právo, politika, . 62/2007. ISBN: 978-80-86547-81-7. ISSN: 1213-3299.

THATCHEROVÁ, Margaret. *Roky na Downing Street*. 1. vyd. Praha: Naze vojsko, 1996. ISBN: 80-206-0471-5.

VEBER, Václav. *D jiny sjednocené Evropy: od antických po átk do sou asnosti*. 2. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2009. ISBN 978-80-7106-570-8.

žELEZNÁ, R 0ena. *Benelux: skripta pro zkolu MZV*. [Praha]: Ústav pro mezinárodní politiku a ekonomii, [1960].

Seznam použitých zahrani ních zdroj

BOEKESTIJN, A. J. Van Monnet tot Hayek: De Geschiedenis van de Europese Integratie deel 1. *Kleio*. 2004. vol. 45, no. 3. ISSN: 0165-6449.

BOGDANI, Mirela. *Turkey and the Dilemma of EU Accessions: When religion meets politics*. 1. vyd. London: I.B.Tauris, 2011. ISBN 978-1-84885-459-8.

BOOKER, Christopher and Richard NORTH. *The great deception: the secret history of the European Union*. 1st pub. London: Continuum, 2005. ISBN: 0-8264-7652-X.

BOS, Bob R.A. van den. *Mirakel en debacle: de Nederlandse besluitvorming over de Politieke Unie in het Verdrag van Maastricht*. 1. vyd. Assen: Van Gorcum, 2008.

Dostupné z:

<https://openaccess.leidenuniv.nl/bitstream/handle/1887/12859/Thesis.pdf?sequence=1>.
Doctoral thesis. Leiden university.

GROSBOIS, Th. De Onderhandelingen van Londen voor een Benelux Douane-unie (1941-1944). POSTMA, Andries et. al. *Benelux in de kijker: 50 jaar samenwerking*. Tielt: Lanno, 1994. ISBN 90-209-2501-6.

GROSBOIS, Th. en J. BUSSCHAERT. Gesprek met D. Spierenburg. POSTMA, Andries et. al. *Benelux in de kijker: 50 jaar samenwerking*. Tielt: Lanno, 1994. ISBN 90-209-2501-6.

JANSSEN, Joseph Ida Hendricus. *Publieke steun voor de Europese Unie: Analyse van de publieke opinie in 12 lidstaten, 1952-1998*. Maastricht, 2001. ISBN 90-5681-110-X.

Dostupné z: <http://arnop.unimaas.nl/show.cgi?fid=7296>. Proefschrift. Universiteit Maastricht.

KERSTEN, A.E. Politieke aspecten van de Benelux-samenwerking: wisselwerking tussen interne opbouw en internationale machtsvorming 1944-1958. POSTMA, Andries et. al. *Benelux in de kijker: 50 jaar samenwerking*. Tielt: Lanno, 1994. ISBN 90-209-2501-6.

KROO, Noortje de. *Wat was de intentie van de Verenigde Staten met het Marshallplan, en hoe interpreteerde Nederland dit?*. Rotterdam, 2010. Dostupné z: <http://thesis.eur.nl/pub/8592/Masterthesis%20NC%20de%20Kroo.doc>. Masterthesis. Faculteit der Historische en Kunstwetenschappen . Erasmus Universiteit Rotterdam. Promotor: dr. B. Wubs

LUBBERS, Marcel. Over het "nee" tegen de Europese Grondwet. *Sociologie*. 2007, Jg. 3, Nr. 2. Dostupné z: <http://ics.uda.ub.rug.nl/FILES/root/Articles/2007/LubbersM-Overhetnee/LubbersM-OverhetNee-2007.pdf>

ROOVERS, Marc a Jolanda PEETERS. Pacta sunt servanda: toekomst van Stabiliteits- en Groeipact. *Internationale spectator*. 2003, Jg. LVII, . 6. Dostupné z: http://www.internationalespectator.nl/system/files/20030600_is_art_roovers.pdf

SEGERS, Mathieu. *Reis naar het continent: Nederland en de Europese integratie, 1950 tot heden*. [e-book]. 1e druk. Amsterdam: Uitgeverij Bart Bakker, 2013. ISBN 978-90-351-3912-1.

SCHNEIDER, Christina J. *Conflict, negotiation and European Union enlargement*. 1st pub. Cambridge: Cambridge University Press, 2009. ISBN 978-0-521-51481-1.

SCHUMAN, Robert. *Pre Európu*. 2. vyd. [Prezov]: Vydavate stvo Michala Vazka, 2003. ISBN: 80-7165-402-7.

WEENINK, Willem Herman. *Bankier van de wereld, bouwer van Europa: Johan Willem Beyen, 1897-1976*. Rotterdam: NRC Handelsblad. ISBN 90-446-0476-7.

Seznam použitých internetových zdroj

Bevolking; Islamieten en hindoes in Nederland, 1 januari. CENTRAAL BUREAU VOOR DE STATISTIEK. CBS [online]. 2004 [cit. 2014-02-05]. Dostupné z:

<http://statline.cbs.nl/StatWeb/publication/?DM=SLNL&PA=70086NED&D1=0-16&D2=0,9,19,29,32-33&VW=T>

Bulgarije en Roemenië vieren toetreding tot EU. *Trouw* [online]. 1.1.2007, . 1 [cit. 2014-02-08]. Dostupné z:

<http://www.trouw.nl/tr/nl/4324/Nieuws/article/detail/1342230/2007/01/01/Bulgarije-en-Roemenie-vieren-toetreding-tot-EU.dhtml>

BYDŽOVSKÁ, Marie. Island utopený v dluzích. In: *Euroskop.cz* [online]. 2010 [cit. 2014-02-03]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/9008/15222/clanek/island-utopeny-v-dluzich/>

CDA. *Kracht en Ambitie:*

CDA verkiezingsprogramma voor de verkiezingen voor het Europees Parlement [online]. 2009, [cit. 2014-02-04]. Dostupné z:

<http://dnpp.eldoc.ub.rug.nl/FILES/root/EurVerk/CDAVerkProgrEurParl2009.pdf>

Conferentie in Parijs heeft tot volledig resultaat geleid. *Het Nieuwsblad voor Sumatra* [online]. 25.10.1954, ro . 7, . 1851 [cit. 2014-02-16]. Dostupné z:

[http://kranten.delpher.nl/nl/view/index?query=west-europese+unie+drees&coll=ddd&image=ddd%3A010477057%3Ampg21%3Aa0001&page=1&maxperpage=10&facets%5Btype%5D=artikel&cql%5B%5D=\(date+_gte+_+23-10-1954\)&cql%5B%5D=\(date+_lte+_+30-11-1954\)&cql%5B%5D=\(content+all+west-europese+and+unie+and+drees\)](http://kranten.delpher.nl/nl/view/index?query=west-europese+unie+drees&coll=ddd&image=ddd%3A010477057%3Ampg21%3Aa0001&page=1&maxperpage=10&facets%5Btype%5D=artikel&cql%5B%5D=(date+_gte+_+23-10-1954)&cql%5B%5D=(date+_lte+_+30-11-1954)&cql%5B%5D=(content+all+west-europese+and+unie+and+drees))

Crisis. *De Telegraaf* [online]. 2.7.1965, . 1 [cit. 2014-03-03]. Dostupné z:

[http://kranten.delpher.nl/nl/view/index?query=de+gaulle+luns&coll=ddd&image=ddd%3A110589503%3Ampg21%3Aa0218&page=3&maxperpage=10&cql%5B%5D=\(date+_gte+_+16-06-1965\)&cql%5B%5D=\(date+_lte+_+10-09-1965\)&cql%5B%5D=\(content+all+de+and+gaulle+and+luns\)](http://kranten.delpher.nl/nl/view/index?query=de+gaulle+luns&coll=ddd&image=ddd%3A110589503%3Ampg21%3Aa0218&page=3&maxperpage=10&cql%5B%5D=(date+_gte+_+16-06-1965)&cql%5B%5D=(date+_lte+_+10-09-1965)&cql%5B%5D=(content+all+de+and+gaulle+and+luns))

Den Haag en Bonn: "Griekenland mag in EEG". *De Telegraaf* [online]. 3.2.1976, . 1 [cit. 2014-02-07]. Dostupné z:

<http://kranten.delpher.nl/nl/view/index?query=griekenland+eeg&coll=ddd&image=ddd%3A110592861%3Ampg21%3Aa0173&page=1&maxperpage=10&cql%5B%5D>

GERARDS, Jos. Plan van Dr. S. Ptijn goedgekeurd: Europa kiest in 1978 - na achttien jaar - zijn Parlement. *Limburgsch dagblad* [online]. 25.1.1975, . 1 [cit. 2014-03-06].

Dostupné z:

<http://kranten.delpher.nl/nl/view/index?query=patijn&coll=ddd&image=ddd%3A0105607>

74%3Ampg21%3Aa0143&page=1&maxperpage=10&cql%5B%5D=(date+_gte_+01-01-1975)&cql%5B%5D=(date+_lte_+31-12-1976)&cql%5B%5D=(content+all+patijn)

Geschiedenis. *Benelux* [online]. 2012 [cit. 2014-02-15]. Dostupné z:

http://www.benelux.int/nl/bnl/bnl_geschiedenis.asp

GROENLINKS. *Nieuwe energie voor Europa: Verkiezingsprogramma Europees parlement 2009-2014* [online]. 2009, [cit. 2014-02-04]. Dostupné z:

<http://dnpp.eldoc.ub.rug.nl/FILES/root/EurVerk/GroenLinksVerkProgrEurParl2009.pdf>

Het feest van Europa. *Trouw* [online]. 1.5.2004, . 1 [cit. 2014-02-08]. Dostupné z:

<http://www.trouw.nl/tr/nl/4324/Nieuws/archief/article/detail/1738498/2004/05/01/Het-feest-van-Europa.dhtml>

Het Vijfmogendhedenverdrag is een feit: Verklaring van minister-president

Beel. *Nieuwsblad van Friesland* [online]. 19.3.1948, ro . 73, . 34 [cit. 2014-02-16].

Dostupné z:

[http://kranten.delpher.nl/nl/view/index?query=verdrag+van+brussel+beel&coll=ddd&image=ddd%3A010733440%3Ampg21%3Aa0007&page=1&maxperpage=10&facets%5Btype%5D=artikel&cql%5B%5D=\(date+_gte_+17-03-1948\)&cql%5B%5D=\(date+_lte_+30-11-1948\)&cql%5B%5D=\(content+all+verdrag+and+van+and+brussel+and+beel\)](http://kranten.delpher.nl/nl/view/index?query=verdrag+van+brussel+beel&coll=ddd&image=ddd%3A010733440%3Ampg21%3Aa0007&page=1&maxperpage=10&facets%5Btype%5D=artikel&cql%5B%5D=(date+_gte_+17-03-1948)&cql%5B%5D=(date+_lte_+30-11-1948)&cql%5B%5D=(content+all+verdrag+and+van+and+brussel+and+beel))

HOETJES, Ben. Na het referendum verder zonder Europa?. [online]. [cit. 2014-03-11].

Dostupné z: <http://surfsharekit.nl:8080/get/smpid:31174/DS1/>

JANBROERS, Petra. Oostenrijk vraagt toetreding tot EG. *De Telegraaf* [online].

18.7.1989, . 1 [cit. 2014-02-08]. Dostupné z:

[http://kranten.delpher.nl/nl/view/index?query=oostenrijk&coll=ddd&image=ddd%3A010645499%3Ampg21%3Aa0421&page=2&maxperpage=10&facets%5Btype%5D=artikel&cql%5B%5D=\(date+_gte_+17-07-1989\)&cql%5B%5D=\(date+_lte_+10-08-1989\)&cql%5B%5D=\(content+all+oostenrijk\)](http://kranten.delpher.nl/nl/view/index?query=oostenrijk&coll=ddd&image=ddd%3A010645499%3Ampg21%3Aa0421&page=2&maxperpage=10&facets%5Btype%5D=artikel&cql%5B%5D=(date+_gte_+17-07-1989)&cql%5B%5D=(date+_lte_+10-08-1989)&cql%5B%5D=(content+all+oostenrijk))

Johan Willem Beyen: plán spole ného trhu. In: *Europa.eu* [online]. 2014 [cit. 2014-02-

27]. Dostupné z: http://europa.eu/about-eu/eu-history/founding-fathers/pdf/johan_willem_beyen_cs.pdf

Kranten. *Delpher* [online]. 2014 [cit. 2014-03-03]. Dostupné z:

http://kranten.delpher.nl/nl/results/index?coll=ddd&query=&cql%5B0%5D=%28date+_gte_+27-01-1966%29&cql%5B1%5D=%28date+_lte_+10-03-1966%29&cql%5B2%5D=%28content+all+compromis+and+luns%29

LAŃAS, Ainius. Legacies of Srebrenica: The Dutch Factor in EU-Serbian Relations. *Political Psychology* [online]. 2013, vol. 34, issue 6 [cit. 2014-02-04]. DOI: 10.1111/pops.12026. Dostupné z: <http://doi.wiley.com/10.1111/pops.12026>

Mansholt, Sicco Leendert (1908-1995). In: *Huygens ING* [online]. 2013 [cit. 2014-03-05]. Dostupné z: <http://resources.huygens.knaw.nl/bwn1880-2000/lemmata/bwn6/mansholt>

Meer dan 40 procent bleef weg: Euro-stembus laat Nederlanders koud. *De Telegraaf* [online]. 8.6.1979, . 1 [cit. 2014-03-06]. Dostupné z: [http://kranten.delpher.nl/nl/view/index?query=verkiezingen&coll=ddd&image=ddd%3A011200360%3Ampg21%3Aa0001&page=1&maxperpage=10&facets%5Btype%5D=artikel&cql%5B%5D=\(date+_gte_+07-06-1979\)&cql%5B%5D=\(date+_lte_+30-06-1979\)&cql%5B%5D=\(content+all+verkiezingen\)](http://kranten.delpher.nl/nl/view/index?query=verkiezingen&coll=ddd&image=ddd%3A011200360%3Ampg21%3Aa0001&page=1&maxperpage=10&facets%5Btype%5D=artikel&cql%5B%5D=(date+_gte_+07-06-1979)&cql%5B%5D=(date+_lte_+30-06-1979)&cql%5B%5D=(content+all+verkiezingen))

Minister Luns over Verenigd Europa. *Gereformeerd Gezinsblad* [online]. 21.4.1962, . 1 [cit. 2014-03-03]. Dostupné z: [http://kranten.delpher.nl/nl/view/index?query=de+gaulle+luns&coll=ddd&image=ddd%3A010626933%3Ampg21%3Aa0008&page=1&maxperpage=10&cql%5B%5D=\(date+_gte_+16-03-1961\)&cql%5B%5D=\(date+_lte_+10-09-1962\)&cql%5B%5D=\(content+all+de+and+gaulle+and+luns\)](http://kranten.delpher.nl/nl/view/index?query=de+gaulle+luns&coll=ddd&image=ddd%3A010626933%3Ampg21%3Aa0008&page=1&maxperpage=10&cql%5B%5D=(date+_gte_+16-03-1961)&cql%5B%5D=(date+_lte_+10-09-1962)&cql%5B%5D=(content+all+de+and+gaulle+and+luns))

MOES, Gijs. Het nieuwe Europa is groter en armer. *Trouw* [online]. 30.4.2004, . 1 [cit. 2014-02-08]. Dostupné z: <http://www.trouw.nl/tr/nl/4324/Nieuws/archief/article/detail/1750193/2004/04/30/Het-nieuwe-Europa-is-groter-en-armer.dhtml>

Mr. Luns contra de Gaulle. *De Telegraaf* [online]. 16.1.1963, . 1 [cit. 2014-02-05]. Dostupné z: <http://kranten.delpher.nl/nl/view/index?query=mr.luns+contra+de+gaulle&coll=ddd&image=ddd%3A011204526%3Ampg21%3Aa0176&page=1&maxperpage=10>

Mr. Luns na gesprek in Parijs: Euromarkt in "winterslaap". *De Telegraaf* [online]. 13.7.1965, . 1 [cit. 2014-03-03]. Dostupné z: [http://kranten.delpher.nl/nl/view/index?query=de+gaulle+luns&coll=ddd&image=ddd%3A011198321%3Ampg21%3Aa0139&page=1&maxperpage=10&cql%5B%5D=\(date+_gte_+13-07-1965\)&cql%5B%5D=\(date+_lte_+14-07-1965\)&cql%5B%5D=\(content+all+de+and+gaulle+and+luns\)](http://kranten.delpher.nl/nl/view/index?query=de+gaulle+luns&coll=ddd&image=ddd%3A011198321%3Ampg21%3Aa0139&page=1&maxperpage=10&cql%5B%5D=(date+_gte_+13-07-1965)&cql%5B%5D=(date+_lte_+14-07-1965)&cql%5B%5D=(content+all+de+and+gaulle+and+luns))

Nederland en de EG. *Nederlands Dagblad* [online]. 5.1.1981, ro . 37, . 8611 [cit.

2014-02-07]. Dostupné z:

<http://kranten.delpher.nl/nl/view/index?query=griek+klaauw&coll=ddd&image=ddd%3A010627352%3Ampg21%3Aa0004&page=1&maxperpage=10&cql%5B%5D>

Nederland en het Marshall-hulp. *Het Nieuws* [online]. 21.9.1948, . 1 [cit. 2014-02-16].

Dostupné z:

[http://kranten.delpher.nl/nl/view/index?query=marshall+hulp&coll=ddd&image=ddd%3A010480948%3Ampg21%3Aa0011&page=1&maxperpage=10&cql%5B%5D=\(date+_gte_+17-04-1948\)&cql%5B%5D=\(date+_lte_+10-11-1948\)&cql%5B%5D=\(content+all+marshall+and+hulp\)](http://kranten.delpher.nl/nl/view/index?query=marshall+hulp&coll=ddd&image=ddd%3A010480948%3Ampg21%3Aa0011&page=1&maxperpage=10&cql%5B%5D=(date+_gte_+17-04-1948)&cql%5B%5D=(date+_lte_+10-11-1948)&cql%5B%5D=(content+all+marshall+and+hulp))

Nederland en het Plan-Pleven. *De Tijd* [online]. 13.9.1951, . 1 [cit. 2014-02-23].

Dostupné z: [http://kranten.delpher.nl/nl/view/index?query=plan-](http://kranten.delpher.nl/nl/view/index?query=plan-pleven&coll=ddd&image=ddd%3A011202683%3Ampg21%3Aa0050&page=1&maxperpage=10&facets%5Bspatial%5D=Landelijk&facets%5Btype%5D=artikel&cql%5B%5D=(date+_gte_+24-10-1950)&cql%5B%5D=(date+_lte_+24-05-1952)&cql%5B%5D=(content+all+plan-pleven))

[pleven&coll=ddd&image=ddd%3A011202683%3Ampg21%3Aa0050&page=1&maxperpage=10&facets%5Bspatial%5D=Landelijk&facets%5Btype%5D=artikel&cql%5B%5D=\(date+_gte_+24-10-1950\)&cql%5B%5D=\(date+_lte_+24-05-1952\)&cql%5B%5D=\(content+all+plan-pleven\)](http://kranten.delpher.nl/nl/view/index?query=plan-pleven&coll=ddd&image=ddd%3A011202683%3Ampg21%3Aa0050&page=1&maxperpage=10&facets%5Bspatial%5D=Landelijk&facets%5Btype%5D=artikel&cql%5B%5D=(date+_gte_+24-10-1950)&cql%5B%5D=(date+_lte_+24-05-1952)&cql%5B%5D=(content+all+plan-pleven))

Notulen Ministerraad nr. 790. 27.11.1950. [cit. 2014-02-21]. Dostupné z:

<http://www.historici.nl/pdf/europa/S00083.pdf>

Notulen Ministerraad nr. 843. 19.2.1951. [cit. 2014-02-21]. Dostupné z:

<http://www.historici.nl/pdf/europa/S00089.pdf>

Notulen Ministerraad nr.2031. 11.10.1957. [cit. 2014-02-21]. Dostupné z:

<http://www.historici.nl/pdf/europa/S00386.pdf>

Premier Lubbers: EG blijft ook onder Nederlandse leiding "fietsen door rul

zand". *Nieuwsblad van het Noorden* [online]. 2.1.1986, . 1 [cit. 2014-02-08]. Dostupné z:

[http://kranten.delpher.nl/nl/view/index?query=toetreding+lubbers&coll=ddd&page=1&maxperpage=10&cql%5B%5D=\(date+_gte_+01-01-1986\)&cql%5B%5D=\(date+_lte_+05-01-1986\)&cql%5B%5D=\(content+all+toetreding+and+lubbers\)&image=ddd%3A011011521%3Ampg21%3Ap004](http://kranten.delpher.nl/nl/view/index?query=toetreding+lubbers&coll=ddd&page=1&maxperpage=10&cql%5B%5D=(date+_gte_+01-01-1986)&cql%5B%5D=(date+_lte_+05-01-1986)&cql%5B%5D=(content+all+toetreding+and+lubbers)&image=ddd%3A011011521%3Ampg21%3Ap004)

PVDA. *Verkiezingsprogramma Europees Parlement 2009-2014* [online]. 2009, [cit.

2014-02-04]. Dostupné z:

<http://dnpp.eldoc.ub.rug.nl/FILES/root/EurVerk/PvdAVerk.progr.Eur.Parl.2009.pdf>

PVV. *Verkiezingsprogramma Europees Parlement 2009* [online]. 2009, [cit. 2014-02-04]. Dostupné z: <http://dnpp.eldoc.ub.rug.nl/FILES/root/EurVerk/PVVVerkProgrEurParl2009.pdf>

Raad van Europa (RvE). *Europa Nu* [online]. 2014 [cit. 2014-02-16]. Dostupné z: http://www.europa-nu.nl/id/vg9ho48czuz9/raad_van_europa_rve

Rechten van de mens voor West-Europa. *De Telegraaf* [online]. 4.10.1950, . 1 [cit. 2014-02-16]. Dostupné z: [http://kranten.delpher.nl/nl/view/index?query=raad&coll=ddd&image=ddd%3A110585191%3Ampeg21%3Aa0129&page=2&maxperpage=10&cql%5B%5D=\(date+_gte_+04-11-1950\)&cql%5B%5D=\(date+_lte_+10-11-1950\)&cql%5B%5D=\(content+all+raad\)](http://kranten.delpher.nl/nl/view/index?query=raad&coll=ddd&image=ddd%3A110585191%3Ampeg21%3Aa0129&page=2&maxperpage=10&cql%5B%5D=(date+_gte_+04-11-1950)&cql%5B%5D=(date+_lte_+10-11-1950)&cql%5B%5D=(content+all+raad))

Sicco Mansholt: zem d lec, odbojá a skute ný Evropan. In: *Europa.eu* [online]. 2014 [cit. 2014-03-05]. Dostupné z: http://europa.eu/about-eu/eu-history/founding-fathers/pdf/sicco_mansholt_cs.pdf

Stabiliteits- en Groeipact. In: *Parlament en Politiek* [online]. 2013 [cit. 2014-03-10]. Dostupné z: http://www.parlement.com/id/vgjb4uaghzp/stabiliteits_en_groeipact

Toetreding Bulgarije tot de Europese Unie. *Europa Nu* [online]. 2014 [cit. 2014-02-08]. Dostupné z: http://www.europa-nu.nl/id/vh9idzk2vkni/toetreding_bulgarije_tot_de_europese

Toetreding IJsland tot de Europese Unie. *Europa Nu* [online]. 2014 [cit. 2014-02-03]. Dostupné z: http://www.europa-nu.nl/id/vi28e7f7gijg/toetreding_ijsland_tot_de_europese_unie

Toetreding Kroatië tot de Europese Unie. *Europa Nu* [online]. 2014 [cit. 2014-02-08]. Dostupné z: http://www.europa-nu.nl/id/vh9idcqe1eng/toetreding_kroatie_tot_de_europese_unie

Toetreding Servië tot de Europese Unie. *Europa Nu* [online]. 2014 [cit. 2014-02-04]. Dostupné z: http://www.europa-nu.nl/id/vh9if1ear39f/toetreding_servie_tot_de_europese_unie

Toetreding Turkije tot de Europese Unie. In: *Europa Nu* [online]. 2014 [cit. 2014-02-05]. Dostupné z: http://www.europa-nu.nl/id/vh9hce2h6wda/toetreding_turkije_tot_de_europese_unie

Uitslag europese verkiezingen: Overtuigende winst van CDA op de PvdA. *De Telegraaf* [online]. 12.6.1979, . 1 [cit. 2014-03-06]. Dostupné z:

[http://kranten.delpher.nl/nl/view/index?query=verkiezingen&coll=ddd&image=ddd%3A011200363%3Ampg21%3Aa0001&page=1&maxperpage=10&facets%5Btype%5D=artikel&cql%5B%5D=\(date+_gte_+07-06-1979\)&cql%5B%5D=\(date+_lte_+30-06-1979\)&cql%5B%5D=\(content+all+verkiezingen\)](http://kranten.delpher.nl/nl/view/index?query=verkiezingen&coll=ddd&image=ddd%3A011200363%3Ampg21%3Aa0001&page=1&maxperpage=10&facets%5Btype%5D=artikel&cql%5B%5D=(date+_gte_+07-06-1979)&cql%5B%5D=(date+_lte_+30-06-1979)&cql%5B%5D=(content+all+verkiezingen))

VVD. *VVD voor werkend Europa* [online]. 2009 [cit. 2014-02-04]. Dostupné z: <http://dnpp.eldoc.ub.rug.nl/FILES/root/EurVerk/VVDVerk.Progr.Eur.Parl.2009.pdf>

West-Europese Unie (WEU). *Europa Nu* [online]. 2014 [cit. 2014-02-16]. Dostupné z: http://www.europa-nu.nl/id/vg9xnycy1hy2/west_europese_unie_weu

SEZNAM ZKRATEK

CDA	Christen Democratisch Appel (K es anská demokratická výzva)
D66	Democraten 66 (Demokraté 66)
ECB	Evropská centrální banka
ECU	European Currency Unit (Evropská m nová jednotka)
EHS	Evropské hospodá ské spole enství
EOS	Evropské obranné spole enství
EPS	Evropské politické spole enství
ES	Evropská spole enství
ESUO	Evropské spole enství uhlí a oceli
ESVO	Evropské sdruoení volného obchodu
EU	Evropská unie
EURATOM	Evropské spole enství pro atomovou energii
HDP	Hrubý domácí produkt
HMU	Hospodá ská a m nová unie
JEA	Jednotný evropský akt
NATO	North Atlantic Treaty Organization (Severoatlantická aliance)
NSR	N mecká spolková republika
OEHS	Organizace pro evropskou hospodá skou spolupráci
OSN	Organizace spojených národ
PvdA	Partij van de Arbeid (Strana práce)
PVV	Partij voor de Vrijheid (Strana pro svobodu)
RE	Rada Evropy
SP	Socialistische Partij (Socialistická strana)
UNPROFOR	United Nations Protection Forces
USA	Spojené státy americké
VVD	Volkspartij voor Vrijheid en Democratie (Lidová strana pro svobodu a demokracii)
ZU	Západní unie

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Adéla Horáková

Obor: Evropská hospodářská správa

Forma studia: kombinované studium

Název práce: Nizozemsko a Evropská unie

Rok: 2014

Počet stran textu: 46

Počet stran příloh: 0

Počet titulů českých použitých zdrojů : 26

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů : 15

Počet internetových zdrojů : 44

Vedoucí práce: Doc. PhDr. JUDr. Jakub Rákosník, Ph.D.